ӨНҮҮДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

45-дахи жэлээ гарана

УРЯАД УНЭН

№ 136 (11734)
1968 оной июнии 12,
среда

сэн 2 мүнгэн

Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

АНИЕ“ ...мэй съезд

..., июниин 11. ...нание» гэжэ Бүхэ... ...гэмэй V съезд Сою... ...ангай Колонно зал ... нээгдээ. Энэ ор... ...юри гаран жэлэй ... тайлбарилгын ехэ ...хэнэ. Мүнөө үедэ ...рынгөө зэргэдэ 2 ...үүтэй эрдэмтэдые, ... үүсхэгшэдые, соёл ... ажал ябуулагша... ...лнэ. 44 мянга ша... 2,4 миллион үлүү... ...мэнэ үдэр бүхэндэ ... байдаг.

...үүдэй гвардиин ...нэй пропагандист... ...н, Социалис Ажа... профессор Ф. Н. ...дые нээгээ.

... правлениин түрүү... ...мик И. И. Артобо... ...соото элидхэл хээ. ... делегадуудта ... ЦК-гай Центральна ... эльгээһэн амар... ...шэгые делегадууд ...ьга ташалгаар уг... ...аршалгые КПСС- ... Политбюрогой гэ... ...ндидат. КПСС-эй ...ретарь П. Н. Деми...

Бүхэсоюзна «Знание» бүлгэмэй V съездэ

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Бүхэсоюзна «Знание» бүлгэмэй V съездын делегадуудые, тэдэнээр дамжуулан, наукын, культурын, гэгээрэлэй бүхы ажал ябуулагшадые, арадай ажахын мэргэжэлтэдые, бүлгэмэй дэргэдэ нэгэдэһэн үйлэдбэриин түрүүшүүл ба шэнэ юумэ үүсхэгшэдые Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет халуунаар амаршална.

Манай интеллигенци ажабайдал, ажал хүдэлмэри ба һанал бодолоороо хүдэлмэришэн ангиин, колхозно таряашадай хуби заяантай таһаршагүй холбоотой. Эхэ оронойнгоо үмэнэхи, партиин үмэнэхи нангин уялгаяа мэдэрдэг интеллигенци бүхы эрдэм мэргэжэлээ, зохёон байгуулхы хүсэл эрмэлзэлгэеэ манай орондо коммунизм байгуулха агууехэ зорилго бэелүүлгэдэ шэглүүлдэг.

Ороной ехэ эрдэмтэдэй үүсхэлээр 20 гаран жэлэй урда тээ байгуулагдаһан «Знание» бүлгэм совет интеллигенциин олонинтын һайн дуранай эмхи, политическэ ба научна эрдэм дэлгэрүүлхэ, ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ талаар партиин найдамтай туһалагша болоо.

Ажалшадай научна үзэл бодолтой болохо, марксистско-ленинскэ теорие совет хүнүүдэй шудалан мэдэхэ, партиин политикые гүнзэгыгөөр ойлгохо, тэдэнние коммунис, совет патриотизмын ба интернационализмын үзэл бодолдо үнэн сэхэ байдагаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэнь партида «Знание» бүлгэмэй гэшүүд туһалдаг. Һайн һайхан ажалайнь түлөө бүлгэмэй гэшүүдтэ Коммунис партиин Центральна Комитет гүнзэгы ехэ баясхалан хүргэнэ.

Хүнэй али бүхы талаараа хүгжэхэ, манай арадай бэлиг шадабари, талаан хүгжөөхэ эгээн лэ таарамжатай эрхэ байдал социалис байгуулалта бии болгоно. Ажалшадай һурал сал ба гэгээрэлэй гуримые саашадань һайжаруулха, үйлэдбэриин техническэ эрдэм үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, ухаан бодолой ба бар хүсэнэй ажалай хоорондохи илгаае зайсуулха, Совет гүрэнэй экономическа хүсэ шадалые хүгжөөхэ ябадалда шэглүүлэгдэһэн хэмжээнүүдые Коммунис парти али болохоор дэмжэдэг.

Өөһэдынгөө зэргые бэхижүүлхэ, лекционно пропагандын шанар һайжаруулхын түлөө харюусалгые дээшэлүүлхэ талаар «Знание» бүлгэмэй бүхы эмхинүүдэй хүдэлмэри эдэбхитэй болгохо гээшэ ехэ удха шанартай гэжэ КПСС-эй ЦК тоолоно. КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө тэмсэлэй түрүү зэргэдэ ябаха, ажалда, ниитын зөөридэ коммунис ёһоор хандадагаар совет хүнүүдые хүмүүжүүлхэ, наука, техникын, культурын шэнэ туйлалтануудые үргэнөөр тайлбарилан ойлгуулха, ажалшадай ушар ёһо мэдэлгые, эрдэм шудалалгые, түрүү дүй дүршэл ойлгон мэдэлгые хүгжөөлгэдэ туһалха гээшэ бүлгэмэй гэшүүн бүхэнэй уялга болоно.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе һайндэрлэлгын ойртожо байһанһаа уламжалан, бүлгэмэй гэшүүдэй үмэнэ хүндэтэй ба харюусалгатай зорилгонууд табигдана. Энэ гайхамшагта ойдо бэлэдхэл соёл сурталай хүдэлмэри дээшэлүүлхэ, марксизм-ленинизмын агууехэ үзэл сурталые бүри үргэнөөр тайлбарилха хэрэгтэ хүсэтэ түлхисэ боложо үгэхэ ёһотой.

Социализмын ба капитализмын хоорондо шанга тэмсэлэй боложо байһан үедэ бүхы соёл сурталай хүдэлмэри шангадхалга тусгаар удха шанартай болоо. Шэнэ байгуулалтые сэхэ добтолон нугалжа шадаагүй империализм мэхэ гохо гарган, социализмые доторһоонь һуларуулха һэдэлгэ хэнэ. Соёл сурталай талаар һүйдхэл хэхэ хэрэгсэлнүүдые, бусад харата муухай аргануудые империалис этэгээдүүд бүри эдэбхитэйгээр хэрэглэдэг болонхой. Зүгөөр энэ һанаашалгань буруу һүрэхэ гэжэ сэхээр хэлэжэ болохо байна.

«Знание» бүлгэм харша үзэл бодолдо добтолхы тэмсэл хэхэ, коммунис үзэл бодолтойгоор, суртал бодолой талаар хатуужангяар, буржуазна али бүхы нүлөөндэ эсэргүүсэжэ шададагаар ажалшадые хүмүүжүүлхын тулада бии байһан бүхы онол аргануудые хэрэглэхэ үүргэтэй.

Үргэн олон залуушуулай дунда политическэ, научно-техническэ эрдэм дэлгэрүүлгые горитойгоор һайжаруулха, коммунизм байгуулагшадай эстафетые амжалтатайгаар хүлеэн абажа, эрхимээр үргэн ябажа шадахаар тэдэнние соёл сурталай талаар хатуужуулха хэрэгые эсэсэ сусашагүйгөөр һайжаруулха хэрэгтэй.

Партийна, үзэл сурталай талаар хатуужанги байлга, үнэн сэхэ, большевик абьяастай ба этигэл түгэлдэр байлга лекционно пропагандын таһаршагүй хубинь хододоо байха ёһотой. Бүлгэмэй гэшүүн байха гээшэ—өөрынгөө арадта али бүхы талаар хододоо туһалха, Коммунис партиин үзэл сурталые эдэбхитэйгээр дэлгэрүүлхэ ябадал болоно.

КПСС-эй Центральна Комитет хадаа Бүхэсоюзна «Знание» бүлгэмэй V съездэ амжалтатайгаар хүдэлхыень хүсэнэ, бүлгэмэй гэшүүд, бүхы совет интеллигенци политическэ ба научна эрдэм бүри үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, өөһэдынгөө ажабайдал ба ажал ябуулгые коммунис байгуулалтын бодото дүршэлтэй нягтаар холбохо, партиин хүтэлбэреэр коммунизмын илалтын түлөө агууехэ тэмсэлдэ үрэ ехэтэйгээр туһалха гэжэ найдажа байһанаа элирхэйлэн мэдүүлнэ.

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет.

ҺААЛИШАД! ЗУНАЙ ҮЕДЭ ҮНЕЭН БҮРИҺӨӨ 1000 ЛИТР ҺҮ ҺААХЫН ТҮЛӨӨ МҮРЫСЭЕ!

...АГ ...ОО ...ҮЛЭН...

...ад жэлэй тү...ргэгдээ.

...шэнэрэй үүс...жэгдэбэ.

...түрүүшүүлэй тоодо ...Улаан Оронго» колхо... малшад энэ жэлэй ...хадта аймагай бусад ... ахижа, гүрэндэ һү ...6 һарынгаа түсэб бул... дүүргэбэ. Түсэбэй ... центнер һүн тушааг... ...иин 4-дэ бэлэдхэлэй ...05 центнер оруулаг...

...гээд. ямар аргаар ... туйлагдаба гээшэб? ... колхозой түрүүлэг... ...лександрович Осодоев, ...эрмэнүүдые даагшад, ...ирхолтойгоор хөөрэжэ ...

...ануудта үнеэн бүри... килограмм һү һааха ...эндэ һаалишад, мал... ...о, габшагай һайнаар ...аа. Колхозой түрүү ...Нима-Цырен Жапова, ...туева, Дулма Тарба... Волосатова болон хам... ...ан үбэлэй һарануудта ...өө 1100—1300 кило... ...ажа шадаа.

..., малшадай эрмэлзэл... ... правлени, партком ...жэһэн байна. Мүры... ...лэгшэдые материаль... ... талаар урмашуулха ...эр хараалагдаа һэн. ...нэ бүхэндэ һү һааха ... бүридэ тоггоогдожо, ...зорһоо урид дүүргэг... ...барюулагдадаг болон... ..., һү һааха 2-дохи ...түсэб Культурын, Хии... бэлэнэй фермэнүүд майн 15-да, түбэй фермэ—июниин 18-да дүүргэз һаань, түрүүшын хоёр фермын коллективтэ 150—150 түхэриг, гурбадахи фермэдэ—300 түхэриг шан үгтэхөөр тоггоогдоһон юм. Иигэжэ бүхы фермээрээ амжалта туйлахын тула оролдоходо хүнүүд бэе бэедээ эрилтэ табиха, арга соогоо туһалха, эбтэй эетэйгээр ажаллаха баатай болоно ха юм. Мүнөө эдэ фермэнүүдэй коллективүүд түсэбөө колхозой правлениин хараалһан болзорһоо урид дүүргэжэ, шанда хүртэжэ байнхай.

Мүн иимэ болзор гурбадахи кварталай түсэб дүүргэхэ талаар тоггоогдоод байнхай. Энэ үедэ колхозой һаалишад хүршэ Кировэй нэрэмжэтэ колхозойхидой үүсхэл дэмжэжэ, зунай дүрбэн һарада үнеэн бүриһөө мянган килограмм һү һааха зорилго урдаа табинхай.

Түбэй фермын үнеэд зунай бэлшээридэ дүрбэн бүлэг болгогдожо адуулагдахаар илгагдаа. Юуб гэхэдэ, дүрбэн зуугаад үнеэдые нэгэ газарта бэлшээхын аргагүй ха юм. Тиимэһээ бэлшээреэ зүбөөр хэрэглэхын тула бүлэг бүхэндэнь зуугаад үнеэд илгагдаба.

Эдэ үдэрнүүдтэ хура бороо орожо, бэлшээриин ногоон нилээд һайжараа. Мүнөө үнеэдээ үдэр һүнигүй бэлшээжэ захалба. Июниин 10-һаа һаалиин мал бүхыдөө зуһаланда нүүлгэгдэхэ юм.

Тиигэжэ артелиин һаалишад, мал адуулагшад жэлэй түрүүшын хахадта түсэбһөө гадуур 700 гаран центнер һү гүрэндөө худалдаха гэһэн зорилго урдаа табяад, оролдосотойгоор ажаллажа байнхай.

Зунай һарануудта үнеэдэйнгээ һү шэмэ дээшэлүүлжэ, гүрэндэ һү худалдаха жэлэй түсэб мүн лэ болзорһоо урид дүүргэхээр хараалагдана. Һү һааха жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэжэ, үнеэн бүриһөө 2200 килограммһаа дээшэ һү һааһан һаалишанда алтан час, 2 мянган килограммда хүргэгшэдтэ — юрын час бэлэг барюулхаар тоггоогдонхой. Эдэ бүгэдэ колхозой һаалишад, малшадые оролдосотой һайнаар ажаллахаар уряална бшуу.

Мүнөө Оронгын һаалишад түрүү зэргэеэ алдахагүй, хүхэ ногооной шэмэ хүсэдөөр хэрэглэхэ гэжэ тэмсэнэ. **А. БОРИСОВ.**

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Улаан Оронго» колхозой эрхим һаалишадай нэгэн Нима-Цырен Жапова.

А. НАГАСЛАЕВАЙ фото.

ЗОРИБОЛ, ДҮҮРГЭХЭЛ ЗААТАГҮЙ

Тээсгэн май һарын һүүл багаар Худанай совхозой һаалиин бүхы дүрбэн фермэнүүдтэ һаалишад, малшадай суглаанууд боложо, тэндэ жэлэй үнгэрһэн таба һарын дүн согсологдоо. Мүн тэндэ сугларгашад Загарайн аймагай Эрхирэгэй совхозой, Улаан-Үдын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой малшадай жэшээгээр хүдэлжэ, зунай бэлшээриин хаһада—дүрбэ һара соо үнеэн бүриһөө 1000 килограмм һү һааха ямар арга боломжотой байһан тухайгаа хөөрэлдөө.

Совхоз соогоо эгээн түрүүн Улааха-Аралай һаалиин фермынхид өөһэдынгөө арга боломжые тооложо, хаража үзөөд, энэ үе соо баһал үнеэн бүриһөө мянган килограмм һү һаахын түлөө тэмсэхэ гэжэ шиидээд, ажахынгаа бүхы фермэнүүдые мүрысөөндэ уряалаа.

Улааха-Аралай һаалишад, малшадай гансашье совхоздоо бэшэ, бүхы аймаг соогоо эгээн түрүүлэн эрхирэгэйхинэй, харганаагаархинай энэ һайн һайхан үүсхэл эдэбхиие дэмжэһэниинь гайхалгүй. Тус фермынхид ажахы, аймаг дотороо жэлһээ жэлдэ ехэ һү һаажа, мүрысөөнэй манлайда ябадаг, ёһотойл түрүүшүүл ха юм. Гадна тиимэ үрэ дүн туйлаха арга боломжошье эдэнэртэ гүйсэд бии.

Жэшээлхэдэ, энэ фермэ гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб болзорһоо холо урид, майн 21-дэ дүүргээ юм. Июлиин нэгэн болотор түсэбһөө гадуур 500 гаран центнер һү Эхэ орондоо үгэхэ зорилготой. Һү һааха даабаряашье баһал болзорһоо урид дүүргэхэ аргатай болонхой. Эндэхи түрүү һаалишад Цыпилма Дашиева, Доржома Базаржапова, Сапжит Чимитдоржиева гэгшэд жэлэй үнгэрһэн таба һара соо үнеэн бүриһөө 800 гаран килограмм һү һаагаа. Хүхэ ногооной гараһанһаа хойшо һү һаалия улам дээшэлүүлжэ байна. Үнеэн бүриһөө үдэртөө дунда зэргээр долоо үлүүтэй литр һүн һаагдана.

— Зунай бэлшээриин хаһада —дүрбэ һара соо үнеэн бүхэнһөө 1000 килограмм һү һааха гээшэмнай тиимэшье зүндөө бэлэхэнээр бүтэшэхэ зорилго бэшэ гэжэ мэдэнэбди. Малаал бодомжотой зүбөөр адуулаад, хубааринь зэргээр талха тарянай зүйл эһээжэ, буйлуулжа эдюулээд, үшөө ехэ халуун, һоно батаганаанай үедэ үнеэдые үдэрынь байлгажа, ногоо сабшаад, нэмэлтэ тэжээл үгэлсөө һаамнай, һүн ехэ һаагдангүй яахаб. Һаагдахал байха,— гэжэ Улааха-Аралай фермые даагша Д-Д. Жимбеев хөөрэнэ.

Тиимэһээ тэдэнэр Худанай урда бэеын тала дайдын ногооной һайн болохолоор зуһаландаа нүүжэ ошоод, үнеэдээ үдэр һүнингүй адуулжа захалаа. Бэлшээреэ ходо һэлгүүлжэ, ногооень зүбөөр эдюулхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулна. Зундаа ногооень сабшаад, кормушкада хэжэ эдюулхын тула 30 шахуу гектарта хабартаа орооһото ургамалнуудые таряа. Тинхэдэ совхоздо бүхыдөө 8 гектарта куузику таригданхай. Тэрэнээ баһал намартаа хуряажа малдаа эдюулхэ юм.

Улааха-аралайхидай жэшээгээр совхозой Сагаан-Нуурай, Үлзытын, Иннокентьевкын һү һаалиин фермэнүүд баһал иигэжэ хүдэлхэ, зунай үедэ үнеэн бүриһөө мянган килограмм һү һаахын түлөө мүрысэхэбди гэжэ социалис уялга абаа.

П. ЖАЛСАНОВ.

Хэжэнгын аймаг.

ҮХИБҮҮДЭЙ ЗУНАЙ АМАРАЛТА

Зунай һайхан саг ерэбэ. Һуралсалай жэл гол түлэб дүүрэжэ, һургуулиин үхибүүд зунайнгаа амаралтада гараба. Хаа хаанагүй багашуулые һайнаар амаруулха, бэе махабадыень хатуужуулха, тамиржуулха, шадал дээрэнь шадал, хүсэн дээрэнь хүсэ нэмээхэ, зоригжуулха гээшэ ажахын болон һургуулиин хүтэлбэрилэгшэдэй, профсоюзна болон комсомолой организацинуудай, арадай гэгээрэлэй бүхы эмхи зургаануудай, түрэлхидэй шухалын шухала зорилго болоно.

Коммунис парти ба Советскэ правительство хадаа үхибүүдые алишье талаарнь зүбөөр, һайнаар хүмүүжүүлгэдэ туйлай ехэ анхарал хандуулна. Багашуул—аха үетэнэй ерээдүйн халаан, коммунизм байгуулагшад болохо байна бшуу. Тэдэнэр ухаан бодолоор түгэлдэр, эрдэм һургаал шудаланхай, үндэр дээдэ мэргэжэлтэй, элүүр энхэ бэетэй, һүбэлгэн хурса, солбон дорюун, сэхэ сэбэр хүнүүд байха зорилготой. Иимэ хүнүүдые хүмүүжүүлхын тула бага бэшэ анхарал оролдолго гаргаха шухала. Зүгөөр иимэ коммунизм байгуулагшадые болбосоруулан ехэ болгохо арга боломжо манайда дүүрэн бии.

Үхибүүдэй эрдэм һургуулида һурахашье, ажалда дүршэхэшье, амархашье эрхэ нүхэсэл Совет орон дотор бүрин байгуулагданхай. Манайшье республикын ажабайдал дээрэһээ хараад үзэбэл, багашуул ямар ехэ золтой жаргалтай, эсэгэ ёһоной халуун анхаралаар хүреэлэгдэнхэй, али бүхы юумээр бүрин хангагданхай байнаб! Тэдэнэр мүнөө зунай амаралтын үедэ үхибүүдэй амаралтын байшангуудта, пионернүүдэй лагерьнуудта, хүүгэдэй талмайнуудта, элүүржүүлгын болон аяншалгын лагерьнуудта сэнгүү һайнаар, урматай зохидоор амарха аргатай болонхой.

Республикын үхибүүдэй иимэ газарнуудта амардаг эдир залуушуулай тоонь жэлһээ жэлдэ олошоржо байнхай. Нёдондо жэлдэ элдэб янзын амаралтын газарнуудта һургуулиин наһанай 20 гара мянган үхибүүд амарһан байбал, мүнөө жэлдэ тэдэнэй тоо 40 мянга гаран болохоор хүлеэгдэнэ. Эдир залуушуулай зундаа сэнгэдэг газарнууд улам олошоржо байна. Һургуулиинхид — пионернүүдэй лагерьнуудта, ахалагша классайхид — элүүржүүлгын болон аяншалгын лагерьнуудта, багашуул — зуһалангай газарнуудта, үхибүүдэй талмайнуудта амарха, сэнгэхэ байна бшуу. Залуушуулай зундаа сэнгэлгын зургаануудые тоолождо барахаар бэшэ һэхээр.

Ургажа ябаа үетэнэй бэеын элүүрые бэхижүүлхэ, бэе махабадыень хатуужуулха, һайнаар амаруулха, сэнгүүлхэ арга боломжонууд, нөөсэ нүхэсэлнүүд манайда барагдашагүй баян. Түбхын түрүүндэ арюун сэбэр агаартай, ой тайгаар, үрэ жэмэсээр баян, үзэсхэлэн һайхан газарнууд дүүрэн. Үльгэр домогто Байгал далайн эрьеэр, Сурхайта нуурай захаар, Котокель нуурай хажуугаар, Дээдэ-Онгостойдо, тэрэшэлэн аймаг бүхэндэ шахуу ямар һайхан таатай зохид газарнууд бииб! Иимэ газарнуудта амархадань үхибүүдтэ сэнгүү байнгүй яахаб!

Һаяхан Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет болон профсоюзуудай областной Совет 1968 ондо үхибүүдэй зунай амаралта эмхидхэхэ тухай тогтоол баталан абаа. Тэрэ тогтоол соо тодорхой хэмжээ ябуулганууд хараалагданхай. Зундаа пионернүүдэй лагерь, элүүржүүлгын санаторинууд, үхибүүдэй байшангууд, багашуулай саад сэсэрлигүүд хаана хүдэлхэб, хэды хүн тэндэ амархаб, хэзээ, хэн тэдэнние эмхидхэхэб, ямар хэрэгсэлнүүдээр хангагдахаб, ямар барилганууд бэелүүлэгдэхэб гэжэ түсэблэгдэнхэй. Жэшээнь, 1968 оной зунай туршада имагтал городууд шадархи санаторинуудта, аяншалгын болон элүүржүүлгын лагерьнуудта 25 000 үхибүүд амархаар хүлеэгдэнэ. Эндэ багашуулые һайнаар амаруулхаһаа гадна, тэдэнэй дунда хүмүүжүүлгын ехэ хүдэлмэри ябуулха, тэдээндэ һонирхолтой элдэб янзын хэмжээнүүдые бэелүүлхэ, сэнгүүлхэ шухала ха юм.

Профсоюзуудай обкомуудай, министерствэнүүдэй, промышленна предприятинуудай, колхоз болон совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй урда илангаяа харюусалгатай зорилгонууд табигданхай. Тэдэнэр үхибүүдэй амаралтын эмхи зургаануудые али бүхы хэрэгсэлнүүдээр саг соонь хангаха, шухала зүйлнүүдээр дуталдуулхагүй, багашуул тухай хэзээ бүхэндэ халуун анхарал оролдолго гаргаха зэргэтэй.

Үхибүүдэй эмхи зургаан бүхэндэ эрхим һайн хүмүүжүүлэгшэд, тэдэнэй абари зан мэдэхэ, тэдэнтэй ажаллажа шадаха, дүй дүршэлөөр баян, бэлэдхэлтэй хүнүүд хүдэлхэ болоно. Энэ хадаа тон шухала асуудал. Эдир залуушуулай хэр һайнаар амархань хүмүүжүүлэгшэдһээ нилээд ехээр дулдыдаха байна. Тэдэнэй амаралтые зүбөөр эмхидхэхэ, зугаа наада гаргаха, элдэб зүйлнүүдээр һонирхуулха, өөһэдөөрнь дуунуудые дуулуулха, шүлэг сээжэлдүүлхэ, бишыхан концерт табиулха гэхэ мэтын зүйлнүүд гол түлэб хүмүүжүүлэгшын үүсхэлһээ болоно бшуу.

Багашуул кино хараха илангаяа ехэ дуратай байдаг. Энээнние хараада абангүй байхын аргагүй. Диафильмүүдыешье харуулжа байбал, үхибүүдтэ һонирхолтой байхань лабтай.

Эдир залуушуулай зунай амаралтын бүхы газарнуудта— пионернүүдэй лагерьнуудта, элүүржүүлгын болон аяншалгын зургаануудта, санаторинуудта, хүүгэдэй байшангууд болон саад сэсэрлигүүдтэ соёл болбосоролой, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин үдэр бүхэндэ орьёлон байхыень туйлаха шухала.

Зунай үедэ эдир залуушуулаа эрхим һайнаар амаруулая, сэнгүүлэе!

БурАССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

СОВЕТ АРМИИН ЦЕНТРАЛЬНА ТЕАТРЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Ехэ шадабаритай байһанайнь, өөһэдынгөө наадалгануудаар республикын ажалшадые һонирхуулһанайнь түлөө Совет Армиин Центральна театрые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1968 оной июниин 11.

БурАССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

СОВЕТ АРМИИН ЦЕНТРАЛЬНА ТЕАТРАЙ АРТИСТНУУДЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Шадамар бэрхээр наадажа, республикын ажалшадые ехээр һонирхуулһанайнь түлөө Совет Армиин Центральна театрай артистнуудые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха:

1. **Добржанская** Любовь Ивановнае.
2. **Зельдин** Владимир Михайловичые.
3. **Капустина** Вера Яковлевнае.
4. **Майоров** Михаил Михайловичые.
5. **Покровская** Анна Станиславовнае.
6. **Попов** Андрей Алексеевичые.
7. **Чеханков** Федор Яковлевичые.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1968 оной июниин 11.

МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

...эй Спортивна бүлгэмүүд ...он организацинуудай ...ральна соведэй пленум

...портивна бүлгэ... ... организацинуу... ...нтральна сове... ... июниин 10-да ...оо. Мехикэдэ ...һан олимпиин ... совет спортсме... ...лгэдэ хамаа... ...ууд зүбшэн хэл...

... эмхидхэлэй ... пленум хара... ...айна. СССР-эй ...үлгэмүүдэй ба организацинуудай союзай Центральна соведэй түрүүлэгшээр С. П. Павлов, ЦС-эй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшоор Ю. Д. Машин һунгагдаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь П. Н. Демичев пленумэй хүдэлмэридэ хабаадалсаһан байна.

(ТАСС).

Профсоюзуудай IX спартакиада тухай

1969 оной августын 6-һаа 18 хүрэтэр бүхэсоюзна зунай IX спартакиада үнгэргэхэ гэжэ ВЦСПС-эй Президиум тоггоогоо. Энэ спартакиада 31 түхэл янзын спортоор үнгэргэгдэхэ юм. Тэдэнэй тоодо олимпиин наадануудай эгээн лэ ниитын бүхы түхэлэй спорт оролсохо байна. Спартакиада Москвада, Ленинградта, Ульяновскда, Киевтэ, Минскдэ — хамта дээрээ арбан зургаан городто болохо.

СССР-эй профсоюзуудай IX спартакиадын түгэсхэлэй мүрысөөнүүдэй нээгдэһэн тухай ерэхэ жэлэй августын 9-нэй физкультурнигуудай үдэртэ В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Центральна стадион дээрэ хүгжэмэй баясхаланта аялган мэдээсэхэ байна.

Эмхидхэлэй комитедэй түрүүлэгшээр ВЦСПС-эй секретарь В. Ф. Богатиков томилогдоо.

(ТАСС).

Чехословакиин правительственна делегаци Москва ерэбэ

Советскэ Союзай ба Чехословакиин хоорондохи экономическа харилсаа холбоо саашадань хүгжөөхэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхын тулада ЧССР-эй правительствын түрүүлэгшын орлогшо, Экономическа соведэй түрүүлэгшэ Л. Штроугал толгойлогшотой ЧССР-эй правительственна делегаци июниин 10-да Москва ерэбэ.

(ТАСС).

ДОГОВОРОЙ ПРОЕКТ ҺАЙШААГДАБА

НЬЮ-ЙОРК, июниин 11. (ТАСС). Ядерна зэбсэг тараан дэлгэрүүлхэгүй тухай уласхоорондын договорой проектые һайшааһан резолюциие ООН-ой Генеральна Ассамблейн Нэгэдэхи комитет 92 дуугаар баталан абаа. 4 делегат арсажа дуугаа үгөө, 22-ынь һаналаа баряа.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

АЖАЛАА ЗҮБӨӨР ЭМХИДХЭЭД БАЙХАДАА

КПСС-эй XXIII СЪЕЗДЫН, партиин Центральна Комитедэй Пленумүүдэй шиидхэбэринүүд соо партийна эхин организацинуудай үүргэ, коммунистнуудай харюусалга болон политическэ мэдэрэлые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдана. Тиимэшье байха ёһотой. Ушарынь юуб гэхэдэ, мүнөө коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулгын үедэ партийна организацинууд ажахыгаа научна ёһоор хүтэлбэрилжэ, үйлэдбэриие аша үрэ ехэтэй болгохын хажуугаар коммунистнууд болон бүхы ажалшадай дунда үзэл сурталай, хүмүүжүүлгын, соёл культурын хүдэлмэри бүри һайжаруулха ушартай болоно бшуу. Тиихэдэ партийна организацинуудай үдэр бүри ябуулдаг үзэл сурталай хүдэлмэри ажахын зорилгонуудтай, эмхидхэлэй хүдэлмэритэй нягта холбоотойгоор ябуулагдаха зэргэтэй.

Урдаа табигдаһан энэ зорилгонуудаа Зэдын аймагай «Мир» колхозой партийна организаци хэр бэелүүлжэ байнаб? Богонихоноор хэлэбэл, анхармаар юумэн эндэ олон бии.

Колхозой партийна организаци 118 коммунистнуудһаа бүридэнэ. Тэндэхи гурбан отделенинүүдтэ партийна эхин организацинууд бии юм. Колхозой партком (секретариинь нүхэр Субанов Ц. С.) коммунистнууд болон бүхы колхознигуудай дунда эмхидхэлэй хүдэлмэри үрэтэйгөөр ябуулхые оролдоно. Партийна комитедэй, эхин организацинуудай хүдэлмэри һара бүхэндэ түсэблэгдэжэ, хараалагдаһан хэмжээ ябуулгануудаа дүүргэхын түлөө ехэхэн оролдолго гаргагдана.

ПАРТИЙНА СУГЛААН—коммунистнуудые хүмүүжүүлхэ ехэ хүсэн. Партиин ЦК-гай энэ заабариие хараадаа абажа, коммунистнуудай суглаануудые Уставаар хараалагдаһан болзоортонь, һайн бэлэдхэлтэйгээр үнгэргэхэ хэрэгтэ колхозой партком онсо анхарал хандуулна. Нэн түрүүлэн коммунистнуудай үзэмжэдэ табигдаха асуудал зүбөөр шэлэгдэн олгдожо, һайнаар бэлдэгдэнэ. Эгээл шухала удха шанартай ажахын, партийна ажабайдалай, үзэл сурталай, ажаһуудалай, хүмүүжүүлгын асуудалнууд суглаануудай үзэмжэдэ табигдадаг болонхой. Зүбшэн хэлсэгдэхэ асуудал бэлдэлгэдэ парткомой гэшүүд, колхозой мэргэжэлтэд, юрын коммунистнууд олоор хабаадуулагдана. Суглаанай зарлагдаха болзор, зүбшэгдэхэ асуудал тухай коммунистнуудта эртээнһээ дуулгагдажа, һанамжа, дурадхалнуудаа бэлдэхыень дурадхагдадаг заншалтай. Тиихэдэ партийна суглаанууд эмхитэйгээр үнгэржэ, коммунистнууд өөһэдынгөө дурадхалнуудые оруулна, ажалдаа ушардаг дутагдалнуудаа шүүмжэлэн элирхэйлнэ. Удаань бултанай дурадхал хараада абтажа, таараха шиидхэбэри баталагдана. Тиихэдэ суглаанай шиидхэбэринүүдые хүсэндэнь хүргэхын түлөө хинажа байха харюусалгата хүнүүд олдодог юм.

Сутлаагаа үнгэргөөд, шиидхэбэри абабал, хэрэг бүтээ гэжэ һанадаг зарим хүнүүд ушардаг. Үгы даа, тиимэ бэшэ. Энэмнай саашадаа хэгдэхэ ехэ хүдэлмэриин эхин болоно ха юм. Тиимэһээ колхозой партком суглаануудай шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые хододоо хинан шалгажа, харюусалгата нюурнуудта эрилтэ табижа байдаг. Бултадаа зүбшэн хэлсэжэ абаһан шиидхэбэринүүдээ дүүргэхын түлөө коммунистнуудшье оролдожо байдаг. Тиихэдэ парторганизациин хэрэгэй түлөө коммунистнуудай харюусалга дээшэлнэ, журамынь бэхижэнэ ха юм. Үнгэрһэн суглаанай шиидхэбэриин хэр зэргэ дүүргэгдэһэн тухай ээлжээтэ суглаан дээрэ коммунистнуудта дуулгагдадаг болонхой.

Партийна комитет, эхин организацинууд партиин зэргын ургалтада мүн лэ анхаралаа ехээр хандуулдаг болонхой. Тиихэдэ үйлэдбэриин түрүүшүүлые партиин зэргэдэ шэлэн абаха асуудалда онсо анхарагдана. Партида орохо гэжэ мэдүүлтэ бариһан хүнүүдые бэлдэхын тула партком юрэнхы болон политическэ талаараа һайн бэлэдхэлтэй коммунистнуудта даабари үгэдэг юм. Иимэ хүдэлмэриин ябуулагдаһанай ашаар колхозой партийна организаци жэл бүри ургажа, бэхижэжэ байдаг. Энэ жэлэй эхинһээнһээ хойшо 8 хүн партиин гэшүүндэ кандидатаар абтаа. Тэдэнэй тоодо колхозой түрүү һаалишадай нэгэн Д. Л. Ойлопова, малшад Д. Ц. Бадмаев, К. Т. Убугунов, колхозой комсомолой организациин секретарь Б. Ц. Будаев гэгшэд оролсоно. Эдэнэр даабарита ажалдаа үнэн зүрхэнһөө хандажа, һайн үрэ дүн туйладаг түрүүшүүл юм.

«МИР» КОЛХОЗ олон һалбаритай ажахынуудай нэгэн болоно. Эндэхин үхэр, адуу, хони, гахай үсхэбэрилдэг, тариан ажал эрхилдэг байна. Тиимэһээ ажахын бүхы һалбаринуудта коммунистнуудые зүбөөр хубаарилан табиха асуудал колхозой парткомой бэелүүлхэ шухала зорилгонуудай нэгэн болоно. Энэ асуудалые зүбөөр шиидхэбэл, партийнабэшэ хүнүүдтэ коммунистнуудай нүлөөн, мүн өөһэдынь харюусалга дээшэлхэ ха юм. Колхозой бүхы коммунистнуудай хахадынь шахуу (47 хүн) ажахын гол һалбарида—мал ажал дээрэ хүдэлнэ. Тракторно-тариан ажалай бригадада 6 коммунист хүдэлдэг, автомашинануудай жолоошоноор 8 коммунист ажалладаг юм. Тиихэдэ сабшалан һайжаруулгада гурбан коммунист хүдэлнэ. Энээн дээрэһээ харахада, коммунистын хабаададаггүй ажал хүдэлмэри колхоз соо байхагүй.

Эндэ эрхэмтэй һайнаар хүдэлдэг коммунистнуудые тэмдэглэмээр. КПСС-эй гэшүүд С. Б. Бадмаев, А. И. Бальчугов, Б. Б. Банзаракцаев, Б. Г. Батуев гэгшэд хонин ажал дээрэ һайнаар хүдэлнэ. Жэшээлбэл, үнгэрһэн үбэл, хабарай үедэ тэдэнэй харуулһалдаг һүрэгүүдэй 100 эхэ хонин бүриһөө 76—93 хурьган абтаа. Мүнөө һайнаар түлжүүлэгдэжэ байна. Тэрэ отарануудта малай үбэлжэлгэ гарза багатайгаар үнгэрөө. Хурьгадайнгаа шэгнүүрые 25—30 килограммда хүргэжэ, эхэһээнь һалгаахын тула, мүн «сагаан алта» хуряалгые эмхитэйгээр үнгэргэхын тула мүнөө түрүү хонишод оролдоно.

Гахайшан, партиин гэшүүн нүхэр Н. А. Гончаров мүн лэ һайнаар хүдэлнэ. Тэрэнэй оролдолгын хүсөөр нэгэдэхи кварталда гүрэндэ гахайн мяха худалдаха түсэб колхоз үлүүлэн дүүргэһэн юм. Үбсүүндээ Ажалай Улаан Тугай орден яларуулһан нүхэр Гончаровые харагшад «ёһотойл ажалша хүн» гэжэ ойлгохо даа.

Партиин гэшүүн нүхэр Г. А. Катькин үнгэрһэн жэлдэ ороо̄һо тариаанай баян ургаса хуряажа, Зэдын аймагай чемпионой хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байха юм. Ажалдаа оролдосотойгоор хандажа, һайн амжалта туйладаг коммунистнууд энэ колхоздо олон.

КОЛХОЗОЙ ПАРТИЙНА КОМИТЕТ коммунистнууд болон партийнабэшэ эдэбхитэдэй политическэ һуралсалые һайнаар эмхидхэнэ. Үнгэрһэн һуралсалай жэлдэ колхозой гурбан отделенинүүдэй парторганизацинуудай дэргэдэ марксизм-ленинизмын үндэһэ һуури шудалха кружогууд хүдэлмэрилөө. Доодо-Бургалтайн дунда һургуулиин багшанар болон колхозой хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд политическэ экономиин семинарта һуралсаһан байна. Пропагандистнараар дүршэлтэй багшанар Л. Д. Дамбаев, Б. Г. Мункуев, А. Г. Вербилов ба Б. С. Токтохоев хүдэлмэрилөө. Тэдэнэр һуралсалай хэшээлнүүдые һайн бэлэдхэлтэйгээр үнгэргэхын түлөө оролдодог байгаа. Тэндэ бүхыдөө зуугаад коммунистнууд, партийнабэшэ эдэбхитэд һураба. Һуралсалай жэлэй программа гүйсэд дүүргэгдээ. Һаяхан эдэ кружогуудта түгэсхэлэй хэшээлнүүд үнгэргэгдэһэн байгаа. Тэндэ һуралсагшад программынгаа материалнуудые муу бэшээр ойлгожо, өөһэдынгөө политическэ мэдэрэлые нилээд дээшэлүүлһэн байһанаа элирүүлээ.

Колхозой отделенинүүдэй парторганизацинуудай дэргэдэ агитколлективүүд хүдэлнэ. Бүхыдөө 51 агитатор ажалшадай дунда ойлгуулгын хүдэлмэри ябуулдаг юм. Агитаторнуудай семинар һара бүхэндэ тусхай түсэбөөр ёһоор үнгэргэгдэдэг. Тэндэнь үнгэрһэн һара соо агитаторнуудай хэһэн хүдэлмэриин дүнгүүд гаргагдажа, удаадахи зорилгонуудынь тодорхойлогдодог. Семинарнууд дээрэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд элидхэл хэдэг, зүбшөөлнүүдые үгэдэг заншалтай болонхой. Агитаторнуудынь колхозой фермэ, отарануудаар, арба-арбан айлнуудаар хубаарилагданхай. Тэдэнэй олонхинь дээдэ, дунда эрдэмтэй багшанар, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд. Агитаторнууд хирэ-хирэ болоод лэ өөһэдынгөө участогуудта ошожо, элдэб янзын асуудалнуудаар хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэжэ байдаг. Н. Д. Жаргалов, Л-Ц. Д. Дондуков, Д. П. Пансалов, Б. Г. Мункуев, Е. М. Омбоева, Н. Д. Хонгордоева, В. Д. Сосорова, Я. А. Третьякова болон бусадай оролдосотой ажалые тэмдэглэмээр.

Мүн эндэхи колхознигуудай дунда 18 лектор элдэб янзын асуудалнуудаар лекцинүүдые уншадаг, элидхэлнүүдые хэдэг юм. Багшанар Т. С. Меньжиков, Е. Д. Бадмаева, медицинын врач Г. Т. Цыденов гэгшэд арад зоной дунда лекци олоор уншадаг.

Энээн дээрэһээ хаража үзэхэдэ «Мир» колхозой партийна комитет урдаа табигдаһан зорилгоёо зүбөөр ойлгожо, колхознигуудай дунда эмхидхэлэй, үзэл сурталай хүдэлмэри муу бэшээр ябуулна гэжэ тэмдэглэмээр.

Гэхэтэй хамта энэ колхозой партийна комитет арад зоной дунда хүмүүжүүлгын, үзэл сурталай хүдэлмэри үшөөл үргэн дэлисэтэйгээр ябуулжа шаданагүй. Энээн тухай парткомой секретарь Ц. С. Субанов иигэжэ хэлээ һэн:

— Хүдэлмэридэмнай дутагдалнууд үшөөл бии. Дээдэ-Бургалтайн отделениин зарим коммунистнууд политическэ мэдэрэлээ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ харюусалга багатайгаар хандана. Тэндэ үнгэрһэн һуралсалай жэлэй программа дүүргэгдээгүй. Тиихэдэ зарим агитаторнууд өөһэдынгөө участогуудта хаа-яахан лэ ошодог заншалтай болошоо. Мүн хүдөөгэй клуб болон библиотекэнүүдэй хүдэлмэридэшье дутагдал бии. Эдэ бүгэдээе саашадань усадхажа, ажалаа бүри һайжаруулха талаар хэмжээнүүдые абажа байнабди.

Б. ВАНЧИКОВ,
манай корр.

Улаан-Үдын пристаниин «БВ—Т-1» гэжэ теплоходой капитан, коммунис ажалай ударни[illegible] Александрович Непомнящий хори гаран жэлдэ Сэлэнгэ мүрэнөөр элдэб янзын ашаа зөөнэ. [illegible] командынхид май һарынгаа түсэб болзорһоонь табан хоногоор урид дүүргэв. ЗУРАГ [illegible] Л. А. Непомнящий ажалдаа гарахынгаа урда тээ.

Д. БАЛДАНОВАЙ [illegible]

ҮЙЛЭДБЭРИ ХҮГЖӨӨЛГЫ[illegible] ШУХАЛА АРГА НҮХЭС[illegible]

Арадай ажахын экономико хүгжөөхэ хэрэгтэ Гүрэнэй банкын урьһаламжа ехэ удха шанартай. СССР-эй Министрнүүдэй Совэдэй 1967 оной апрелиин 3-да баталан абаһан тогтоол дотор үйлэдбэриие экономическа талаарнь урмашуулгада гүрэнэй урьһаламжа хэрэглэхэ тухай тусгаар тэмдэглэгдэһэн байна.

Гүрэнһөө урьһаламжа абажа, үйлэдбэрээ ашагтай һайнаар үргэдхэжэ, хүгжөөжэ байһан предприятинууд олон. Промышленна предприятинууд, колхоз, совхозууд урьһаламжа абана. Тэрэнээ зүбөөр хэрэглэдэг ажахынууд тогтууритай бэхи финансова байдалтай, тиимэһээ үйлэдбэрээ хүгжөөхэ, гүрэнтээ болон ондоо ажахынуудтай саг соонь тоосохо, хүдэлмэришэдтөө түлбэриинь түлэхэ арга боломжотой.

Хориин аймагай олонхи ажахынууд гүрэнһөө урьһаламжа абадаг болоо. Хамта дээрээ 8,5 миллион түхэригэй урьһаламжа аймагай ажахынуудта үгтэнхэй. Урьһаламжын ехэнхи хубинь шэнэ техникэ нэбтэрүүлхэ, үйлэдбэрээ оньһожоруулха, арад зоной хэрэглэмжын эд бараа бүтээн гаргаха, худалдаа наймаа үргэдхэхэ хэрэгтэ зорюулагдана. Аймагай зарим леспромхозууд болон совхозууд гүрэнэй банкһаа зээли абажа, хүдэлмэришэдтээ тоосодог юм.

Манай гүрэн промышленна предприятинуудта, хүдөө ажахыда ехэ туһаламжа хүргэнэ. Гүрэнэй банкһаа абадаг урьһаламжа зүбөөр хэрэглэхэ шухала. Үйлэдбэридэ гаргашалагдаһан нэгэ түхэриг бүхэн ашаг үрэтэй байха ёһотой юм. Гүрэнэй мүнгэн зээли зүбөөр гаргашалжа, ашаг олзо абахын тула финансова байдал зүбөөр эрхилхэ, финансово-кассова журам наринаар сахиха хэрэгтэй. Мүн арга боломжоёо зүбөөр хэрэглэхэ, ажахы болон организацинуудтай саг соогоо тоосохо, абаһан урьһаламжаяа хараалагдаһан саг болзор соонь тушаажа байха шухала.

Харин зарим ажахынууд ашаг олзо абажа шаданагүй. Яахадаа, ямар шалтагаанһаа? Иимэ асуудал табяад, тэрээндэ харюусажа үзэе. Зарим ажахынууд гүрэнһөө урьһаламжа абахынь абаад, тэрээнээ зүбөөр гаргашалнагүй, үйлэдбэриингөө арга боломжо элирүүлэн хэрэглэнэгүй. Аймагай олон ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, хүдэлмэришэд экономическа хүдэлмэри ябуулнагүй, өөһэдынгөө үйлэдбэриин экономико шэнжэлнэгүй, шудалнагүй гэжэ хэлэхээр. Предприяти, хүдөө ажахынуудтахи экономическа шэнжэлгэ хэхэ бюрогой хүдэлмэри муугаар эмхидхэгдэнхэй. Тиимэһээ зарим ажахынууд гүрэндөө, мүн ондоо предприятинуудта ехэ уритэй. Өөһэдынгөө эрьесын фонднуудые муугаар хэрэглэнэ, түсэбөөр хараалагдаагүй гаргаша үлүү ехээр хэнэ.

Үйлэдбэриие түсэблэхэ хэрэгтэ горитой дутагдал дайралдаһаар. Үлүү ехэ эд бараа захижа асаруулха ушар бии. Иимэ дутагдал арад зоной хэрэглэмжын эд бараа бүтээн гаргаха, захижа абаха хэрэгтэ дайралдана. Худалдан абагшадай эрилтые хүсэд һайнаар шэнжэлээгүй дээрэһээ худалдаанда гүйсэгүй олон эд бараан асаргадана. Аймагай гүрэнэй болон кооперативна худалдаа наймаанай склад, баазануудта 1765,4 мянган түхэригөөр үлүү ехэ эд бараан бии байһаар.

Тоо бүридхэлэй, тоосоо хэлгын, мүн мүнгэн зөөриин, Госбанкын абаһан урьһаламжын хэр зүбөөр гаргашалагдажа байһаниинь саг үргэлжэ хинан шалгагданагүй. Энэ дутагдалһаа боложо, предприяти, ажахынуудай финансова байдал эли тодоор харуулагданагүй. Мүн хүдэлмэришэдтэ салин хүлһэн саг соогоо түлэгдэнэгүй, бюджедтэ мүнгэ оруулха, урьһаламжа гэдэргэнь бусааха хэрэг удааруулагдана.

Гүрэнэй банкын Хориин отделенидэ 1968 оной январиин нэгэнэй байдалаар 137,9 мянган түхэригэй урьһаламжа бусаагдаагүй байгаа. Харин майн 20-до энэ тоонь аяар 576,0 мянган түхэриг болоо. Анаагай, Үдын, Дээдэ-Тайлсын, Хориин совхозууд гүрэндэ ехэ мүнгэ уритэй байһаар. Мүн Хүрбын совхоз, «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй Хориин отделени, Хандагайн ОРС, Красно-Партизанска, Дээдэ-Тайлсын совхозрабкооп гүрэнтээ саг соогоо тоосоногүй.

Иимэ ушар юундэ тохёолдоноб, зарим ажахынууд гүрэнһөө абаһан урьһаламжаяа юундэ саг соонь бусаажа үгэнэгүйб? Иимэ дутагдал олон шалтагаанһаа дайралдана. Нэгэдэхеэр, олон предприяти, хүдөө ажахынууд өөһэдын эрьесын фондоор дуталдана. Дээдын министерство, зургаанууд тэдэнэй эрьесын фондые хүсэлдүүлхэ талаар бодото хэмжээ абанагүй, хэрэгтэй туһаламжа хүргэнэгүй. Жэшээлхэдэ, республикын Хүдөө ажахын министерство аймагай ажахынуудта 462,0 мянган түхэригэй эрьесын фонднуудые нэмэжэ үгтэхэ аад, мүнөө хүрэтэр энэ асуудал шиидхэнэгүй. Зарим леспромхоз, совхозууд банкһаа абаһан урьһаламжаяа түсэбөөр хараалагдаагүй хэмжээ ябуул[illegible] лэнэ, ашаг олзо үгэхэгүй [illegible] хэдэг байна.

Хоёрдохёор, олзо [illegible] даабари дүүргэгдэнэгүй, [illegible] гаргаша хэгдэнэ. Бүтээ[illegible] һан продукци саг соого[illegible] лагданагүй, продукци[illegible] үнэ сэн үшөө ехэ занд[illegible] модоной зүйлнүүдэй, [illegible] продуктнуудай, һүнэй, [illegible] ондоошье продукциин [illegible] байһаар.

Гүрэнэй мүнгэ зөөри[illegible] хэрэгээр хандаха, ури[illegible] шэлхэ ушар бии. Мүн [illegible] та финансово-кассова жура[illegible] данагүй. Үдын совхоз[illegible] болон финансова бай[illegible] дутагдалтай. Госбанк[illegible] даагүй 40,1 мянган түх[illegible] гаргашалагдаа. Тэрэ [illegible] түхэригэй «Волга» [illegible] Совхоздо хараалагда[illegible] 12 хүноор үлүү олон [illegible] хүдэлмэрилэгшэд бии. [illegible] түрипада тэдээндэ 993[illegible] салин түлэгдэһэн байна. [illegible] бүридхэл, тоосоон [illegible] хэгдэнхэй. Нёдондо [illegible] да 115,2 мянган түх[illegible] хэгдээ.

Дээдэ-Тайлсын совхоз [illegible] дэһэн 1965 онһоо [illegible] сова талаараа тогтуури[illegible] байдал хангажа шадана[illegible] та, шалгалта саг соо[illegible] гүй. Совхозой хүдэлм[illegible] лон алба хаагшад элек[illegible] түлөөһэгүйгөөр хангад[illegible] совхоз нёдондо үлүү ех[illegible] элшэ хүсэ гаргаһанай [illegible] түхэригэй гарзада ор[illegible] Мүн салин хүлһэнэй үлү[illegible] гаша хэгдэнэ. Тус сов[illegible] абаһан урьһаламжа[illegible] бусааначгүй. Мүнөө 13[illegible] түхэригэй уритэй бол[illegible] Абаһан урьһаламжаа[illegible] бусаагаагүй байһан[illegible] энэ жэлдэ 4,0 мян[illegible] процент түлэхэ боло[illegible]

Иимэ дутагдалнай [illegible] сэхын аргагүй гээ[illegible] түхэриг бүхэниие [illegible] ёһоор гаргашалха хэр[illegible] гээгүй һаа, олзо [illegible] байна. Үйлэдбэрээ [illegible] шэнэ техникэ нэбтэрү[illegible] гүрэмнай ажахынууд[illegible] ламжа хүргэн, мүнгэ [illegible] дэт. Энэ туһаламжые[illegible] тэйгөөр хэрэглэхэ, олз[illegible] хаар үйлэдбэрээ эхи[illegible] ла. Гүрэнэй урьһала[illegible] лэдбэриие зүбөөр эхи[illegible] машуулха шухала арг[illegible] мүн.

Ц. ЦЫ[illegible]
Гүрэнэй банк[illegible] отделениие [illegible]

ОЙН БАЯРАЙ УГТАМЖАДА

НАРҺАТА. **(Телефоноор абтаба).** Яруунын КПСС-эй райком комсомолой хүдэлмэриие шалгахын түлөө тусхай бригадануудые хүдөө гаргаһан юм. Тэрэ бригадануудта райкомой гэшүүдһээ гадна, түрүү коммунистнар оролсоно.

Һаяхан шалгалтын дүнгүүд райкомой бюро дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ. ВЛКСМ-эй райком ба комсомолой эхин организацинууд табин жэлэйнгээ ойн баярые ямар бэлэгтэйгээр угтахаяа байнаб гэһэн асуудал хаража үзөөд, бюро тодорхой заабари үгэһэн тогтоол гаргаа юм.

Мүнөө үень комсомолой хамаг организацинуудта партиин райкомой бюрогой тогтоол бэелүүлхэ асуудалаар суглаанууд үнгэржэ байна. Мүн баһа комсомолой 50 жэлые эрхимээр угтахын түлөө залуушуулай гүүртэнүүдые байгуулха, үбһэ хуряалгын үедэ хүдэлхөөр комсомольско агрегатнуудые эртээнһээ эмхидхэхэ, хүдөөгэй клубуудые, соёлой байшангуудые шэмэглэн гоёохо гэхэ мэтэ тодорхой хэмжээнүүд хараалагдана.

Партиин XXIII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, «Партийная жизнь» журналай арбадахи номерто «Комсомолые ударидаха талаар Красноярска хизаарай партийна организациин хүдэлмэри тухай» КПСС-эй Центральна Комитедтэ зүбшэгдэһэн асуудалаар бэшэгдэһэн статьяһаа һургаал абан, парткомууд комсомолые хүтэлбэрилхэ тодорхой хэмжээ ябуулгануудые хараалжа байна.

А. ДЫМЧИКОВ,
КПСС-эй райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша.

Кабанскын аймагай Шергинскэ совхоз һүүлэй гурбан жэл соо гахайн мяха үйлэдбэрилгэ 2,7 дахин ехэ болгоо. Энэ хэрэгтэ эрхим гахайшад Прасковья Конева, Евдокия Жилина ба Мария Конева гэгшэдэй хубита нилээд ехэ. Тэдэнэр поршоонхонуудые һайнаар түлжүүлжэ, шэгнүүрыень ехээр нэмэнэ. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: П. Конева, Е. Жилина, М. Конева.

Ц. ТЫХЕНОВЭЙ фото.

АЖАЛАЙ ЭМХИДХЭЛ БА ЭКОНОМИКО

ГАРЗАҺАА ХЭЗЭЭ ГАРАХА ЮМ

Адууһа малайнгаа тоогоор, таряалан, сабшалангай газарай хэмжээгээр Хяагтын совхоз аймагай бусад ажахынуудһаа нэгэшье дутуугүй. Хүдэлмэриин наһанай хүн зонооршье үсөөн бэшэ, мүнөө үеын шэнэ оньһон машина техникээр түгэс. Нэгэ үгөөр хэлэбэл, мяха, һү болон эдеэ хоолой бусад зүйлнүүдые ехээр, хямда сэнтэйгээр абажа, ашаг олзо элбэгээр оруулха арга боломжо энэ совхоздо яһала бии.

Теэд Хяагтын совхоз жэлһээ жэлдэ хэдэн зуу мянган түхэригөөр гарзатажа, аймаг соогоо гээгдэнги ажахынуудай тоодо ороно. Жэшээлхэдэ, нёдондо тус ажахы 260,8 мянган түхэригэй гарзада ороо. Тиихэдэ урзандын саада жэлдэ аяар 400 мянган түхэригөөр гарзатаа юм.

— Мал ажалнай маниие урагша ябуулнагүй, гарзатуулна. Үбһэ тэжээлээр дуталдажа, мяха, һүн ехээр абтажа бираgданагүй, тэдэнь гаргаша ехэтэй байна,— гэжэ совхозой директор А. Игумнов хэлэнэ.

Нёдондо совхозой һү һаалиин фермэнүүд аяар зуу шахуу мянган түхэригэй гарзада ороо. Энэнэйнь гол шалтагаан юуб гэхэдэ, фермэнүүдтэ ажал хүдэлмэриин муугаар эмхидхэгдэһэн, үбһэ тэжээлэй ээн бусаар, һалан хойрогоор гаргашалагдаһанһаа боложо, абтаһан һүнэйнь центнерэй өөрынь үнэ сэн түсэбһөө табан түхэригөөр үнэтэй болоо. Тэрэшэлэн фермэнүүдтэ ариг сэбэрые ёһоор сахидаггүй, һаагдаһан һү хүргэхэ, һайн шанартайгаар бэлэдхэлэй пунктда тушааха талаар оролдолго бодотоор гаргадаггүй дээрэһээнь тэрэнэйнь кислотность ехэ байгаад, гүрэнэй худалдан абалгын сэнгһээ доогуур абтажа, баһал горитой ашаг олзонь хэсороо. Шанараар муу, гашуун болоһон һү тушааһанһаа аяар 3 мянга үлүүтэй түхэригэй яла түлөө.

Малай мяха, хонидой нооһо абалтаһаа баһал иимэрхүү гарза хэгдэһэн байха. Тусхайлбал, үбэлэй сагта үхэр мал зүбөөр шахан таргалуулжа шадаагүй, зундаашье тэдэнээ һайнаар бэлшээжэ бираdaггүй дээрэһээ туранхай, муу, шэгнүүрээр бага мал гүрэндэ тушаажа, совхоз нёдондо гуша шахуу мянган түхэригэй гарзада ороо. Мүн шанараар муу нооһо тушааһанһаа баһал горитой ашаг олзоёо алдаа бшуу. Илангаяа хурьга, тугал, томо малай олоороо гарзалһан, эхэ малай һубайрһан дээрэһээ ажахы нилээд олон центнер мяха, һү болон бусад продукци дутуу абаа.

Эдэ бүгэдэ дутагдалнуудһаа харахада совхозой дирекци, партком, мэргэжэлтэд ажахыгаа боломжотой зүбөөр эрхилхэ, һалбари бүхэндэ бии байһан арга боломжонуудаа һайнаар элсүүлэн хэрэглэхэ тушаа анхарал һулаар табидаг байна. Гадна юундэ гарза гайда оропобибди, тэрэниие усадхаха ямар арга боломжо бииб гэжэ гүнзэгыгөөр шэнжэлнэгүй. Илангаяа отделени, бригада, фермэ бүхэндэ ажахын тоосоо нэбтэрүүлхэ, зөөри, хэрэгсэл алмаха, арьбалха, ехэ багашье юумые гамнаха, эзэн ёһоор эдлэхэ талаар хэншье бодотоор тэмсэнэ, оролдоногүй. Отделенинүүдтэ экономическа хүдэлмэри, тоо бүридхэлшье ёһоор хэгдэнэгүй.

Энэ ехэ гээгдэл, дутагдалаа усадхахын тула совхозойхид байгша ондо зарим тэды хэмжээ абажа байна.

Гэхэтэй хамта жэлэй үнгэрэгшэ таба һарын дүн дээрэһээ харахада, совхозой ажахын болон финансова байдал үшөөл хүсэд һайжарнагүй. Дутуу дундань олон байна. Совхоз нёдондонойхидо орходоо энэ жэлдэ үбһэ тэжээлээр элбэг байбашье, үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал, һү 40 шахуу центнерээр бага тушаагаа, 861 хурьга үсөөнөөр абаа. Аяар 150 шахуу гахай гарзалуулаа. Урдынхи шэнги баһал шэгнүүрээр бага, туранхай үхэр мал олоор тушаажа, гансахан жэлэй түрүүшын кварталда 8,8 мянган түхэригэй ашаг олзо алдаа. Үбэлжэлгын үедэ үбһэ тэжээл түсэбөөр хараалагдаһанһаа аяар 71,6 мянган түхэригөөр ехэ гаргашалагдаа.

Энээн дээрэһээ харахада, ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд үнгэрһэн жэлнүүдэй алдуу дутагдалһаа ёһоор тобшолол хээгүй байна. Теэд энээндэ үшөө ондоо ямар тайлбари байхаб. Хэрбээ гаргаша багатайгаар эдеэ хоолой зүйлнүүдые элбэг ехээр абаха, алмалта, арьбалалта хэхын түлөө жиирэй хүдэлмэришэдһөө эхилээд, хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд хүрэтэрөө булта бодотоор тэмсээд байгаа һаань, иимэ юумэн болохогүй һэн.

Совхозой дирекци, партком болон хүдэлмэришэдэй комитет ажахыгаа гарза хохидолһоо гаргаха тусхай хэмжээ ябуулгануудые зохёожо, нэгэдэмэл зүблөөн дээрээ зүбшэн хэлсээд баталаа. Энэ хараалһан хэмжээ ябуулгануудаа хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ шадаа һаа, совхоз нёдондонойхидо орходоо 500 мянга шахуу түхэригэй продукци гүрэндөө ехээр тушааха, ашаг олзотой гараха ёһотой юм. Тиигэхын тула хараалһан хэмжээнэйнгээ ёһоор, энэ жэлдэ 250 үхэр шахан таргалуулха, 1700 гахай шахажа тушааха, 6570 хонидые бэлшээн таргалуулха зорилготой. Тиигэжэ бүхы малаа дундаһаа дээшэ шадалтай, тарган болгожо, ехэ шэгнүүртэйгээр бэлэдхэлэй пунктда оруулха гэһэн байна.

Хэнэйшье мэдэхээр эдэ бүтэдэ түсэб, зорилгонь тон һайшаалтай. Теэд тэрэниие хүсэндэнь хүргэхын тула үнэн зүрхэнһөө оролдожо, бодото хүдэлмэри хээгүй һаа, энэ зорилго зүндөө бүтэшэхэгүй.

Гэхэтэй хамта бүри һая болотор олонхи отделени, бригада, фермэнүүдтэнь һарадаа, квартал соо, хахад жэлдэ хэды шэнээн продукци үйлэдбэрилхэб гэжэ түсэб, даабари үгтөөгүй, гаргашын лимит табигдаагүй байгаа. Һайнаар хүдэлһэн, гаргаша багатайгаар ехэ продукци абаһан түрүүшүүлые урмашуулха хэмжээншье хараалагданагүй. Эгээл тиимэһээ мүнөө ямар бригада, фермэ, хэн малшан, тариашан һайнаар хүдэлөөб, мүнгэ зөөри алмааб, хэнииньмуугаар ажаллажа, гарза гай ехэ хээб гэжэ тодоруулха аргагүй байна бшуу. Абтаһан продукциин өөрынь үнэ сэнгэй хэтэрхы ехэ болоһоной түлөө сэхэ харюусаха хүншье үгы байна ха юм.

Совхоздо экономико шэнжэлхэ бюро бии болгогдоһон нэрэтэй. Тэрэнь жэлэй эхинһээ хойшо отделени, бригадын ажахын болон финансова байдалые нэгэшье дахин шалгажа үзөөгүй. Илангаяа совхозой главна мэргэжэлтэд шэнжэлгын тиимэ хүдэлмэри оройдоошье хэнэгүй. Гэбэшье эндэ халан абамаар һайн жэшээ бии. Главна инженер нүхэр Калёновой үүсхэлээр эндэ трактор, машина бүхэн һарадаа, квартал, жэл соо хэды шэнээн ажал хээб, тоһо, түлишэ, заһабарилгын хэрэгсэл хэды шэнээн гаргагдааб гэжэ нарин нягтаар бүридхэдэг болонхой. Энээнэй ашаар механизаторнууд даалгагдаһан техникэдээ эзэн ёһоор хандана, зөөри хэрэгсэл алмахые оролдоно. Тиигэжэ нёдо[illegible] трактор машина заһабар[illegible] 46,1 мянган түхэригэй [illegible] рэгсэл алмаа. Гадна хур[illegible] түлжүүлжэ, нооһо ехэр[illegible] лаад, ажахыдаа олзо [illegible] гээр оруулдаг түрүү хо[illegible] дэ олон. Тэдэнэй дунда [illegible] дорхоева, Дашицылова [illegible] садые нэрлэжэ болоно.

Эдэ түрүүшүүлэй баян [illegible] олоной дунда дэлгэрүүлэ[illegible] Адууһа малай ашаг [illegible] луулхын тула үбһэ тэжэ[illegible] бэлэдхэхэ хэрэгтэй. Бай[illegible] совхоз сабшалан дээрээ 15[illegible] тонно шэбхэ гаргаха, 700 [illegible] га газар үһалха, үшөө [illegible] хүү га газарай хурьһ[illegible] руулха хүдэлмэри хэхэ [illegible] үдэрнүүдтэ тусхай оны[illegible] лагдаһан отряд эмхидхэг[illegible] дэлжэ байна.

Хяагтын совхоз гээгд[illegible] гэн усадхаха, ажахыга[illegible] мико бэхижүүлхэ, эдеэ [illegible] зүйл элбэгээр, хямда [illegible] абаха, гүрэндэ тушааха [illegible] гатай.

Л. ПЕТН[illegible]
Бур.АССР-эй Хүдөө [illegible] министерствын та[illegible] нача[illegible]

...ҮДЭЛМЭРИИНЬ ...ЙГ ДҮРШЭЛ ...ОГСОЛОГДОБО

...дай АССР-ай арадай хи... комитедэй ээлжээтэ засе... Зэдын аймагай арадай ... комитедэй, нийтын ...эй хүдэлмэриин зарим ... дүршэл согсологдобо.

...й хиналтын ажаябуулга... зоной дундаһаа олон ... саг үргэлжэ хүдэлдэг. ...магай хиналтын комите... эрицэ 1200 гаран хүн ..., штатнабэшэ 80 ин... ...үд ажаллана. Олонии... ...эхэ хүсэн районой пар... организацида бодото ту... ...ритойгоор үзүүлнэ.

...й арадай хинагшад нии... ...элэй, хиналтынгаа хү... ...э зүб шэглэл абан, таа... ...й маягай хэмжээ ябуулга... бэелүүлнэ.

...тэн шухала хүдөө ажа... ...лмэриин хаһада арадай ...а ажалай бүтээсэ, шанар ..., элирүүлэгдэһэн дутаг... ...р түргэн хэмжээ аб... ...шалтай. Урдахи мэ... хабарай тарилгын яба... ...р аймаг соо үргэлжэдөө ... Харин шалгалтын ...дын колхоз, совхозууд ...г соо, һайн шанартайгаар ...ялгала дүүргээ. Мүн ... хиналтын эдэбхитэдэй ... минеральна үтэг поли... ...та тогтоогдомол дүрим ... ёһоор ябуулагдахань. ... соонь үтэгжүүлгэ хэхэ... ...ын гараса нилээд нэмэ... арадай хинагшад «Ок...» совхозой, Доржи Бан... ...зрэмжэтэ колхозой нё... ...дүй дүршэлые аймагай ... механизаторнуудта ... тайлбарилна. Мине... ...гэг оруулһан «Октябрь... ...хозой 210 гектар тал... ...частогай гектар бүхэн... ...центнер шэнииисэ, 780 га ... га бүриһөө 400 цент... ...н эшэ набша хуряагда...

...й халуун хүдэлмэриин ...элдбэриин шухала үчас... арадай хинагшадай саг ... постнууд эмхидхэгдэдэг ...үүд постнууд мүнөө хо... ...алгада бэлэдхэлэй яба... ...ын алтанай» хуряалгын ...гахаар колхоз, совхоз ...байгуулагдаад хүдэлжэ .... Постнуудай гэшүүд ...онной бэлшээриин аша ...рэглэжэ, хонидые түр... ...үүлхэ, нооһыень һай... ...уулхэ тушаа хонишо... ... хөөрэлдөө, зүбшэл хэ... ...хайшалалгын пунктнуу... ...эргэ бэлэдхэжэ байһан ...алгалта ябуулна.

...урда урданайхиһаа эм... ... хонидые оньһон ар... ...алха, гараар хайшалха ... оттолон болюулха ту... ...э табинад. Нёдондо То... ...оздо нооһо хайшалал... ...н агрегадуудые шанга ...ро абажа, шанарай ту...

...лөө ехэхэн тэмсэл ябуулһанай үрманда урдахи жэлэйхиһээ 700 граммаар үлүү нооһон хонин бүхэнһөө абтаһан байна. Мүнөө жэл тус совхоз нооһоной юрэнхы гарасые 15—20 процентээр нэмээхэ түсэбтэй. Энэ уялгаа Торийн хонишодой дүүргэхэ хэрэгтэ арадай хинагшад мүн лэ урданайхиһаа дутуугүй эдэбхитэйгээр хамһалсаха, туһалалсаха байха.

Үбэлжөөнэй үедэ хамтын малай тэжээл хэр зүбөөр, ямар ашаг үрэтэйгөөр гаргашалагданаб гэжэ арадай хиналтын этигэмжэтэд һонирходог, нэгэшье килограмм орооһо тариянай эүйл, тэбэри үбһэн дэмы тала руу бү гаргашалагдаһай гэжэ малшан бүхэн оролдодог байгаа.

Зунай сагта һү ехээр һааха, малаа һайнаар таргалуулха гэһэн социалис мүрысөөнэй мүнөө улам дэлгэржэ байһан сагта Зэдын арадай хинагшад өөһэдынгөө хубита оруулалсахые хүсэнэд. Холын бэлшээринүүдые ашагтай һайнаар хэрэглэхэ тушаа тодорхой һанамжа, дурадхалнуудаа мэргэжэлтэд, малшадта хэлэнэ, зуһаланда ороод байгшадые гэр һуудалайнь талаар хангалга ямараар эмхидхэжэ байнаб гэжэ худалдаа наймаанай болоод бусад эмхинүүдэй хүдэлмэри хинан шалгана.

Ажахы, эмхи зургаануудта хэр зүбөөр мүнгэ һомололго ашаглагданаб гэжэ шалгахадаа, хиналтын комитет шадамар бэрхэ мэргэжэлтэдые, экономист, бухгалтернуудые хабаадуулжа, документнүүдэй үндэһөөр шалгалта хүүлдэг. Тиин аймагай заһабарилгабарилгын конторын хүтэлбэрилэгшэдэй гүрэнэй мүнгэ эдижэ байһаниие элирүүлжэ, табан гэмтэ хүнүүдые хуулиин хэрэгтэ хабаадуулһан байна.

Тус хиналтын комитедэй хүдэлмэридэхи үлэмжэ һайн талань юун бэ гэбэл, хүдэлмэреэ уридшалан нягтаар бодожо үзөөд, саг сагтаа шухала асуудалнуудые шиидхэхээр хараалдаг, бага ехэшье байг шалгалта бүхэнэйнгөө үрэ дүн согсолдог, дутагдалнуудые усадхуулха ябадал бодотоор бэелүүлхые оролдодог юм.

Гүрэнэй, кооперативна зөөриин бүридхэл, хадагалагдаса шалгаха нийтын харалгада Зэдын арадай хинагшад бүтэдөөрөө хабаадажа, горитой хүдэлмэри ябуулжа эхилэнхэй.

Тэдэнэрэй хүдэлмэриин зарим тэды һайн талые тэмдэглэн һайшааха зуураа, республикын комитет хиналта, шалгалтынгаа аша үрэ улам дээшэлүүлхыень, эдэбхитэдые бүри олоор ажаябуулгадаа хабаадуулхыень Зэдын хиналтын комитедтэ һануулан дурадхаа.

А. СТРЕКАЛОВСКИЙ,
арадай хиналтын Буряадай областной комитедэй инспектор.

ЭДЭБХИТЭДЫЕ ОЛООР ХАБААДУУЛАЯ

Гүрэнэй ба кооперативна зөөриин бүридхэл, хадагалагдаса шалгаха республиканска харалгын эхилһэнһээ хойшо хахад һара үнгэрбэ. Арадай хинагшад, партийна, профсоюзна, комсомолой эдэбхитэд энэ шухала хэмжээ ябуулгада халуунаар хабаадана.

Шалгалтын олохон комиссинууд, арадай хинагшадай бүлэгүүд партийна организацинуудай хүтэлбэри доро хамтын эд зөөриин ямараар хадагалагдажа, хэр зэргэ аша үрэтэйгөөр үйлэдбэридэ хэрэглэгдэжэ байһан тухайнь гүнзэгы шалгалта хэжэ, элирүүлэгдэһэн дутагдалнуудаар эрид хэмжээ абхуулна.

Жэшээнь, түмэр замай Улаан-Үдын дистанциин шалгалтын комисси (түрүүлэгшэнь нүхэр Субботин) бүхы участогуудта өөһэдынгөө этигэмжэтэдые эльгээжэ, тэндэхи эдэбхитэдтэй хамта хиналта хэжэ байна.

Түмэр харгын шпала байд гээд лэ хуушарһан дээрэһээ һэлгэгдэдэг гээшэ. Тиин гол замһаа абтаһан шпаланууд бага зэргын ябадалтай харгыда үшөө ашаглагдахаар сула һайн байдаг. Эгээл энэ талаһаань нягтаар шалгажа, комиссиин гэшүүд олон мянган шпала алмаха арга һанамжалба.

Эндэ һаяхан, майн 28-да нийтын харалгын түрүүшын дүн гражданска барилга түхеэрэлгэнүүдэй дистанциин партийн организациин суглаанда зүбшэн хэлсэгдэбэ. Яһала эдэбхитэйгээр шалгалта эхилбэшье, үшөөл олон дутагдалнууд үзэгдэнэ гэжэ суглаанда хабаадагшад тэмдэглээ. Шалгалтын ябасые улам үргэдхэхын тула коммунистнууд өөһэдынгөө харюусалгата участогтахи комиссиин хүдэлмэридэ халуун хамһабари, туһаламжа үзүүлхэ зэргэтэй гэжэ суглаан тогтоол соогоо онсолон тэмдэглээ.

Түмэр замшадай ажал хүдэлмэридэ вагонуудай эрьесэ түргэдхэхэ гээшэ гол удха шанартай. Тиимэһээ энэ асуудалда шалгагшадай анхаралаа ехээр хандуулжа байһаниинь мэдээжэ. Сэлэнгэ, Онохой, Новоильинск, Загустай болон бусад станцинуудта ямар шалтагаанаар вагонууд удаан зогсоноб гэжэ элирүүлэгдээ. Арадай хинагшадай дурадхалаар тус станцинуудһаа ашаа тээхын тула хооһон вагонуудые ябуулха саг үеые һэлгэхэ тушаа һанамжа оруулагдаа. Ашаалагдажа дүүрэхэ болоод байһан хаһадань локомотивуудые табиха саг мүн лэ тодорхойлогдоһон байна. Энэ хэмжээнүүдэй ашаар мүнөө тус станцинуудта вагонуудай сагһаа үлүү байлга болюулагдаба.

Түмэр замай арадай хинагшад элэ үдэрнүүдтэ, харгы заһабарилха зунай хүдэлмэриин түлэг хаһада поезднуудай ябадалай хоорондохи забһарай саг хайшан гэжэ ашагтайгаар хэрэглэхэб гэжэ согсолон шэнжэлнэ. Энээнэз түгэсхэхэдөө, комиссиин гэшүүд тодорхой һанамжа, дурадхалнуудаа харгын дистанциин хүтэлбэрилэгшэдтэ дурадхаха, хамтынгаа хүсөөр бодото байдал дээрэнь бэелүүлхые оролдохо хүсэлтэй.

Улаан-Үдын нефтебазын хүтэлбэрилэгшэдэй автомашинануудые хубиингаа хэрэгтэ ашагладаг тушаа материалнуудые Железнодорожно районой арадай хиналтын комитедтэ дамжуулаа. № 1 автомобильна ажахыда цемент зөөдэг тусхай машинанууд, рефрижираторнууд олоороо миил байдаг гэһэн мэдээсэл мүн лэ комитедэй анхаралда табигдаһан байна.

М. СОЛОМЕННЫЙ,
арадай хиналтын республиканска комитедэй штатнабэшэ секторые даагша.

ХАМТЫН ЗӨӨРИ ХЯМГАДАХА, АРЬБАЛХА

ДУТАГДАЛНУУДЫЕ УСАДХАЛГА— ТҮРҮҮШЫН ЗОРИЛГО

Буряадай туршалгын станциин контородо ороһон хүн «Арадай хинагшадай булан» гэһэн гаршагтай үнгэлжэ гоёоһон самбар абаһаар лэ обёорхо. Хэдышье яаралтай ябаа һаа, самбар дээрэхи һониниие халта уншангүй гараха хүн мүнөө үсөөн бэзэ. Туршалгымнай ажахын мал ажалай фермэ, отаранууд, тракторна бригаданууд дээгүүр хэдэжэ байгаа нийтын шалгалтын тобшо дүн тухай мэдээсэл үдэр бүри шэхүү шэнэлэгдэн тунхаглагдана.

«Хамтын малай тоо толгойн бүридхэлые комиссиин гэшүүдэй шалгахада, Цыжип Буданимаевагай даадаг отарада үмсын 18 эмэ хонин, 12 хурьган бии байба. Тэрэ тоодо гурбадахи отделениин бухгалтер нүхэр Т. Г. Халановай 2 томо хонин, 2 түлгэ, 2 хурьган хамтын тэжээл, харууһан дээрэ ямаршье түлөөһэгүйгөөр байлгагдадаг байшоо. Хоёр хоногой турша соо үмсын хонидые эзэдтэнь тарааха гэжэ нүхэр Буданимаевада дурадхагдаа. Хамтын ажахын гаргашаар доохонуур малаа тэжээжэ байһан нүхэдтэ зохисотой зэмэ амсуулха шухала! 1968 оной майн 28». Иигэжэ шалгалтын комисиин ээлжээтэ дохёо-мэдээсэлһээ уншанабди.

Хамтын зөөриин бүрин байлгые, хадагалагдаса, хэрэглэгдэсэ, харууһа шалгаха нийтын харалга майн 15-да эхилээд, таба һарын туршада үргэлжэлхэ гэжэ республикымнай партийна, профсоюзай, комсомолой болон арадай хиналтын зургаанүүдай тогтооһоной удаа, манай Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын партком, арадай хиналтын бүлэг горитой ажал хэжэ эхилээ.

Тиин шалгалта үнгэргэхэ комиссинууд байгуулагдажа, тэдэнэй зэргэдэ арадай шударгы хинагшад, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, партийна, профсоюзай, комсомолой организацинуудай эдэбхитэд дэбжүүлэгдэһэн байна. Шалгалта һайтар хэхын тула ажахын һалбари бүхэндэ комиссинуудые тогтоогообди. Жэшээлхэдэ, мал ажал дээрэ шалгалта хэхэ комисси арбан хүнһөө бүридэнэ. Тэрэниие ажахын хүдэлмэришэдэй комитедэй түрүүлэгшэ Павел Анастасьевич Котов толгойлно. Орлогшонь— туршалгын станциин мал ажалай таһагые даагша Иннокентий Филаретович Воробьев, гэшүүдынь—түрүү хонишон Цыден-Доржо Гимниндармаевич Гимниндармаев, туршалгын станциин бухгалтер Санжи Дагбаевич Борхонов болон бусад.

Комисси бүхэн шалгалтын үедэ хэхэ хүдэлмэреэ тодорхойгоор түсэблэнхэй. Эртээнһээ хараалжа тусхай бэлэдхэл ябуулһанайнгаа һүүлээр мал ажал шалгаха комисси түрүүндэ хамтын үхэр, хонидой тоо бүридхэжэ эхилээ. Нийтын харалгын эхилһэнһээ хойшо арбан хоног соо ажахын отделенинүүдэй хонидой бүхы отарануудта тоо толгойн бүридхэл хэгдэжэ, олон дутагдал элирүүлэгдэбэ.

Бүхы отаранууд һара бүхэнэй 25-най байдалаар хонидой тоо толгойн мэдээ отделенинүүдэйнгээ бухгалтеридэ оруулдаг байна. Тиин апрелиин 25-най мэдээгээр дансалагдаһан хонидой тооё шалгахада, хонидой үшөөл түрэжэ, эндэ тэндэ гарзалжа байһан үе дайралдаад, һэлгэсэлдээн болоо бэзэ. Документын үндэһөөр хонидой тоо толгойн олошорһон, үсөөрһэниие хараада абахада, олонхи отарануудта 2—5 толгойгоор дутаһан байна. Юундэ иимэ юумэн болоноб гэжэ элирүүлхэдэ, гарзалһан хонидые саг соонь ветеринарна хүдэлмэрилэгшэдтэ үзүүлжэ, үхэһэн шалтагааниинь гэршэлһэн справка абажа, отделениингээ бухгалтеридэ тушаадаггүй байба. Дуталта гаргаһан хонишод гурбан хоног соо хонидойнгоо гарша, оршые тусхай документээр һонородхохо гү, али дутааһан хонидойнгоо хүлынь болхохо зэргэтэй гэжэ комиссиин гэшүүд ОПХ-гай дирекцидэ һанамжалаа.

Хамтын хонидой тооё бүридхэхэдэ үшөө иимэ нэгэ ёһо бусын ушар элирээ. Олохон отарын ахалагша хонишод ОПХ-гай дирекциин зүбшөөлгүйгөөр, ямаршье түлөөһэгүйгөөр танил талынгаа, аха дүүнэрэйнгээ үмсын хэдэн хонидые хамтын хонидтой суг харууһалдаг, тэжээдэг байба. Иимэ гутамшаг ябадалтай дайралдаһан комиссиин гэшүүдэй эрид шанга эрилтэ табихань буруу бэшэ. Хамтын ажалай аша туһаар хара хубиингаа тала һайжаруулхые һэдэгшэд тухай ханынгаа һониндо тунхаглажа шүүмжэлхын хажуугаар, хонишод тушаа дары хэмжээ абахые шалгалтын комисси эрид эрилтэ табина. Түбхын түрүүндэ хамтын отарануудһаа үмсын хонид хуряагдаа. Тэндэ үмсынгөө мал барижа байһан эзэд, тэдэнэйнгээ харууһанай, тэжээлэй түлбэриие ОПХ-гай бухгалтеридэ оруулха болоо.

Ажахын табадахи отделениин тариян ажалай бригадые шалгахада, зарим трактористнууд газараа муугаар хахалһан байба. Далантайгаар элдүүрилһэн, полиин захые хахалангүй орхиһон механизаторнууд хүдэлмэреэ дахин түлөөһэгүйгөөр хэхэ, голодоһо гаргаһанайнгаа түлөө яла түлэхэ болоо. Ажахын IV отделенидэ үрэһэ хүрэнгын хэр ноомынгоо зэргээр таригдажа байһые шалгахаяа комиссиин гэшүүдэй ерэхэдэ, трактористнууд, тарилгашад хүсэд элдүүрилэгдээгүй газарта гэршүүхэ хаяжа байба. Тэндэ тарилга хахые тэрэ дары хорёод, полёо дахин һайнаар хахалуулхыень тракторна бригадын бригадирта дурадхаа.

Тариян ажалай бригадануудта хэрэглэгдэдэг хамтын зөөриин, машина, техникын бүрин бүтэн, хэр зүбөөр ашаглагдадаг байһые шалгаха комисси тарилгын хүдэлмэриин шанар; үрэһэ хүрэнгын гаргаша, минеральна үтэгжэл ба бусад эдлэл хэрэгсэлнүүдэй хадагалагдасые хинажа, бүридхэжэ дүүргээд, үнэтэ баялигаа — тариалан, сабшалангаа хэр аша үрэтэйгөөр эдлэнэб гэжэ шалгахань.

Тиин һалбари һалбарида тусгаар тогтоогдоһон комисси бүхэмнай өөһэдын хараа түсэбөө саг болзор соонь дүүргэхэ гэжэ оролдоно.

Июниин тэнгээр шалгалтын түрүүшын һарын дүн согсологдожо, парткомой заседани дээрэ харагдахаар түсэблэгдэнэ. Тэрэ болотор һалбари бүхэнэй комисси нийтын харалгын түрүүшын һарада хэхээр хараалһан хүдэлмэреэ түгэс дүүргэхэ, эхин шатын шалгалтаар элирүүлэгдэһэн дутуу дундануудые усадхахын тула хүтэлбэрилхы зургаануудаар тодорхой хэмжээ абхуулха, тиин хамтын зөөридэ һалан тунайшаар хандадаг үрилтэ үбэршэлгэ хэдэг ябадал зайсуулха зорилготой.

А. КУТЫРЕВ,
Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын арадай хинагшадай бүлэгэй, харалгын комиссиин түрүүлэгшэ.

Улаан-Үдын нефтебазын арадай хинагшадай бүлэг үнинһөө хойшо һайнаар хүдэлнэ. Тус бүлэгые лабораториин начальник, коммунист Анна Васильевна Протасова хүтэлбэрилдэг. Һара бүри табиһан түсэбэйнгөө ёһоор хүдэлдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: арадай хинагшадай бүлэгэй түрүүлэгшэ нүхэр Протасова (дундань) бүлэгэйнгөө гэшүүдтэй горючиин оршо, гарша тухай журнал шалгажа байна.

М. СУТУРИНАЙ фото.

...ПОРТАЖ

ЭХИН ЗҮРГЭ

...совхозой конторо соо ...хойшо хүлгөөтэй байба. ...рэһэн хүнүүд таһалда... ...ын шоото татажа, тар... ... сүлөөгүй юушьеб бэ... ...эн дундуур наһанай ... хүбүүн тээшэ заажа, ...алагша зоотехник Ба... Цыренов:

...ймнай хинагшадай ...үүлэгшэ гээшэ, танил... ...бэ.

...Цыренжапович Будаев ...хүдэлмэри тушаа асуу... ...хада, дансаяа һугалта ...ха, хэһэн хүдэлмэри... ...исуулба.

...арадай хинагшадай бү... ...үлэгшэ болоһоор хоёр... ... болложо байнам. Балай ...һон юумэмнай үгы. ... шадалайнгаа зэргээр ... хүдэлмэреэ ябуулжа ...ла,— гэжэ Будаев хэ...

... хүсэд хүдэлмэридөө ... байнам. Мүнөөдэр ай... ...ай хиналтын захиргаа... ...лэгшэ Иван Егорович ...в ерэхэ ёһотой юм. ...манай хэр ябажа бай... ...ха, шалгаха, туһалам... ...э зэргэтэй,—гэжэ үгэеэ ...

...совхоз эмхидхэгдэһээр ... һара боложо байна. ... соо арадай хинагшадай ... болтогдоо һэн. Гэбэшье ... хэһэн хүдэлмэриинь ... Отара, гүүртэ, трак... ...ала, отделени бүхэн ...ай хинагшадай бүлэг, ...мхидхэгдээ. Нуга саб... ...ала, үтэгжүүлгэ хэхэ ... габшагайшуулай мү... ...эносхогдоод байхада, ...агшад миин һуугаагүй. ...отой нэгэ бригада бии ...һэн. Тиигэжэ 4 хүн ... турша соо хараатай ...аллаа. Хуушан хобоо ... заһаа, һэльбээ, 410 ...алангай газарай шу... ...ь сэбэрлээ, 1105 тон...

...но наг шэбхэ гаргаа, 405 гектар газар дээрэ 81 тонно минеральна үтэгжүүлгэ хээ.

Хабарай тарилгын үедэ арадай хинагшад хармаандаа гараа хээд, миил һуугаагүй. Эрдэни Базарович Базаров эгээн эдэбхитэй арадай хинагшадай тоодо ородог юм. Хабарай тарилга соогуур тэрэ шуналтайгаар хүдэлөө. Жэшээлхэдэ, майн 9 үдэр 7 часай турша соо трактористнууд Л. Дашицыренов, Б. Гомбожапов, Ж. Базаров, Ц-Д. Будажапов гэгшэд хахалжа байһан тракторнуудаа орхёод архидашаһан байна. Үглөөдэрынь трактористнууд Б. Бимбаев, В. Мархаев, Ж. Раднаев гэгшэд утын үдэрөө ажалдаа гараагүй. Тиихэдэ сеялкэшэн Бочектуев ажалдаа шал һогтуу ерэһэн байна. Эдэ нүхэд арадай хинагшадай хурса нюдэнһөө холодожо шадаагүй. Эрдэни Базарович ажалай гурим эбдэгшэдые саг соонь элирүүлжэ, совхозой дирекциин үзэмжэдэ табиа. Хабарай тарилгын эхилхэһээ хойшо яһала һайнаар хүдэлжэ байһан Бочектуев абаха ёһотой шагналайнгаа эрхэһээ хаһагдаа. Бэшэндэнь донгодолго үгтэһэн байна.

Иимэрхүү хазагай ябадал гаргагшадтай арадай хинагшадай гэшүүд хайра гамгүй тэмсэдэг.

Уданшьегүй Эрдэни Базарович Базаров поли дээгүүр ябаһанаа орожо ерэбэ. Отаранууд дээгүүр ябахыень, сабшалангай газар болохо шуты бургааһа сэбэрлэгшэдтэ хүрэхыень мэдэхэдээ, ябалсаха гэжэ бодобоб.

Хуушарһан газик машина хадын ташалангай харгыгаар зуралзашаба. Хүсөөтэ нютагһаа Залаагай отара тиимэшье холо бэшэ юм. Тус отарада манай хүрэжэ ерэхэдэ, үдын халуун наран шангаар шаража байгаа бэлэй. Бидэнээр суг ябалсаһан совхозой парторг Пунцык Ринчинович Эрдэни Базарович тээшэ эрьен хаража:

— Хонидоо зуһаландань гаргаха саг үни тулаад, үнгэржэ байна гээшэ ха. Үглөө, нүгөөдэрһөө үнгэрүүлжэ болохоор бэшэ ха даа. Харагты даа, тэрэ хурьгад сабшалангай хүхэ ногоон зүлгэ дээгүүр бэлшэжэ ябана,—гэбэ.

— Мүнөө эгээл энээн тушаа хөөрэлдэхэбди, — гээд, парторг зүбшөөһэндэл толгойгоо дохибо.

Залаада хоёр отара байдаг юм. Мария Найдановна Батуевагай отарада хүрэбэбди. Дүрбэ-табан зон суглараад, хониноймгоо шэбхэ гаргажа байба.

— Шэбхэеэ хаана гарганабта? —гэһэн асуудалда Мария Найдановна иигэжэ харюусаа:—Далайнгаа тээ баруун урда абаашажа хаяналди даа.

— Иимэ һайн шэбхэеэ сабшалан дээрээ юундэ гарганагүй гээшэбта?—гэжэ һанаагаа зобоһон Эрдэни Базарович оролсобо.

Юуб гэхэдэ, сабшадаг газарынь отараһаа оройдоол 150 метрэй зайда байдаг. Ахалагша хонишон Батуева шэбхэеэ сабшалан дээрэ гаргаха тухай оройдоошье бодомжолоогүй байшоо. Харин ахалагша хонишон Даши-Цырен Доржиев шэбхэеэ сабшалан дээрээ гаргажа тараагаад, тэрэ доронь үһалдаг заншалтай байба. 100 хониһоо 103 хурьга тэрэнэй абаһан байгаа һаань, Батуева зууһаа оройдоол жаран хурьга абаа бшуу. Доржиев мүнөө хүрэтэрөө үбһэтэй, Батуевагайхинь үни дууһанхай.

Совхозой парторг арадай хинагша Эрдэни Базарович хоёр энэ ушар байдал тухай һайса бодомжолжо үзэхэ, таарамжатай хэмжээ абаха гэлсэбэд.

Ямаршье байдалай хажуугаар һанаа амгалан гарадаггүй, тутуу дунда ябадалтай ушарбал, яажа түргөөр усадхаха тухай ото шэбшэжэ ябадаг арадай хинагшадай харюусалгын тон ехэ тухайнь бодожо ябаа һэм.

Ц. ХАМАЕВ,
манай тусхай корр.

ЭРИЛТЭЕЭ ДЭЭШЭЛҮҮЛЭН...

Улаан-Үдэ городой Советскэ райондо хамтын зөөриин бүрин хүсэд байлгые шалгаха 120 гаран комисси хүдэлжэ, энэ хүдэлмэридэ нэгэ мянга зуун хүн хабаадана. Жэшээнь, Улаан-Үдын горпищеторгдо—13, столовонуудай трестдэ—11, судна бүтээлгын заводто 5 комисси гэхэ мэтээр эмхидхэгдэжэ, районой бүхы предприяти, эмхи зургаануудта олоннитын хүсөөр ехэхэн хиналта, шалгалтын хүдэлмэри ябуулагдажа эхилбэ.

Нийтэ харалгын захалһанһаа хойшо хахад һара үнгэрөөд байхада, түрүүшын дүн тухай хэлэхэ, бэшэхээр юумэн яһала бии. Жэшээ болгон, судна бүтээлгын заводые абаад үзэе. Тэндэхи партийна организациин, арадай хиналтын бүлэгэй үүсхэлээр шалгалтада бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулагдаа. Комиссинуудай зэргэдэ эдэбхитэй нүхэд томилогдоо. Комиссиин гэшүүдэй гурбанайнь хоёр хубинь коммунистнууд. Заводой партийна комитедэй заседани дээрэ шалгалта үнгэргэхэ хэмжээ ябуулганууд дэлгэрэнгыгээр зүбшэн хэлсэгдээ. Заводой дирекцитэй, профсоюзай организацитай суг партийна комитет нийтын харалга тухай дүрим зохёогоо.

Нийтын шалгалтада хүдэлмэришэдые олоор, эдэбхитэйгээр хабаадуулхын, шалгалтын аша үрэ дээшэлүүлхын зорилгоор дүрим дотор урмашуулгын хэмжээнүүд хараалагданхай. Хамтын зөөри хэрэгсэл, зэмсэг техникэ һайнаар хадагалжа, ашагтайгаар хэрэглэжэ байдаг цех, таһагуудые, хүдэлмэришэд, инженер, технигүүдые, алба хаагшадые шагнахын тула Хүндэлэлэй грамотанууд, мүнгэн шагналнууд хараалагдана. Заводой цех, таһагуудай эрхимүүдые урмашуулха 200—200 түхэригэй хоёр шан, 100—100 түхэригэй гурбан шан, эдэбхишүүлдэ барюулха 25—25 түхэригэй хоёр, 15—15 түхэригэй гурбан шан тогтоогдоо.

Судна бүтээлгын заводой хоёр цехэй ямар зэргээр түмэр-прокат хэрэглэжэ байһан тухайнь шалгагдаба. Заводой үйлэдбэридэ түмэрэй ехээр хэрэглэгдэдэгынь мэдээжэ. Энэ гол шухала эдлэл ашаглаха талаар шалгагдаһан хоёр цехүүдтэ олон дутагдал элирүүлэгдээ. Марка маркаарнь түмэр илгагдадаггүй, сортнуудынь худхагданагүй. Технологиин ёһоор тэдэниие хадагалха гурим сахигданагүй. Складууд доторнь тагууд дуталдана. Заводой хашаа соогуур эндэ тэндэ түмэрэй зүйл хаягдашанхай, жэбэржэ, эльһэ шоройдо даргадажа хэбтэһэн байба.

Судна заһабаридаг газарта, уһанай тохой, пристань шадар машина, техникын элдэб частьнууд, гологдоһон детальнууд, прокат-түмэр хамаагүй тараагдашанхай. Тиин зэр зэмсэг, хүдэлмэриин элдэб түхеэрэлгэ хэрэглэхэ талаар ехэхэн дутагдал үзэгдэбэ.

Тодорхойлон хэлэхэдэ, түмэр гагнадаг агрегадай трансформаторнуудай олонхи детальнууд тоногдонхой, хэрэгээ болишонхой. Стапельна 5 тэргэ голой эрьеһээ олдобо. 7 мм. зузаантай 1,5 үргэнтэй 4 метр ута хэмжүүрэй 16 лист түмэр мүн лэ тэндэ жэбэржэ хэбтэбэ. Эдэнэй түлөө харюусаха хүнэй олдохогүй байһаниинь харатай.

Иимэ һалан муугаар үйлэдбэриингөө гол хэрэгсэлдэ хандадаг ушарһаа үнгэрһэн жэлдэ ганса цех 58 тонно лист түмэр гэхэ гү, али хэрэглэгдэһэн түмэрэй бүхы тоогой 23 процентдэ хүрэтэр үлүү ехээр гаргашалһан байна.

Шалгалтын комиссиин элирүүлһэнэй ёһоор, цех дотор материалай бүридхэл һулаар табигданхай. Зарим хүдэлмэришэд лист түмэрые гаргашалха тогтоогдомол нормо баримталдаггүй байна. Цехэй бүридхэгшэ нүхэр Исаковская хэдыдэ юун хэрэгтэй болохоб гэжэ мэдэнэгүй. Хүдэлмэришэдтэ цехэй начальнигай орлогшо гү, али мастер материал бэшэжэ үгэдэг, тиихэдээ хэрэгтэй документ гүйсэд хэгдэдэггүй байна. Цехүүд хоорондо материал абалсахадаа, тогтоогдомол дүрим хазагайруулна.

Заводой шалгалтын комисси майн 28-да ээлжээтэ заседани дээрээ эдэ дутагдал тушаа зүбшэжэ, элирүүлэгдэһэн дутуу дундануудые түргэн саг соо усадхахыень цехүүдэй начальнигуудые уялгалаа. Материал, зэр зэмсэг, машина түхеэрэлгэ һалан муугаар байлгаһан, үрилтэ гээлтэ хэһэн гэмтэ хүнүүдтэ эрид хэмжээ абахыень заводой дирекцидэ дурадхаа.

Абаһан шиидхэбэриингээ дүүргэлтые нягтаар шалгахатаяа хамта, заводой шалгалтын комисси предприятиингаа ондоо шухала участогуудта ошожо, нийтынгээ хиналта, бүридхэл саашань үргэлжэлүүлжэ байнхай.

Иимэрхүүгээр «Электромашина» заводой, 2-дохи СМУ-гай болон бусад предприятинуудай комиссинууд эдэбхитэйгээр шалгалта хэжэ эхилээ.

Гэхэтэй хамта районой зарим коллективүүдтэ нийтын харалга эхилхэ хүдэлмэри унжагайруулагдана. Жэшээнь, Буряадай книготоргын контородо (партийна организациин секретарь В. А. Марнцов) мүнөө болотор комисси тогтогдоогүй. Иимэрхүү байдал мүн тоһоной баазын контородо, «Зеленстрой» эмхидэ үзэгдэнэ.

Хамтын зөөриин бүрин хүсэд байлгые шалгаха, элирүүлэгдэһэн дутагдалнууд тушаа эрид хэмжээ абаха зорилготойгоор манай республика дотор мүнөө хаа хаанагүй үнгэржэ байһан нийтын харалгада зарим хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй хангалгагүйгөөр хандаха ябадал тэсэшэгүй. Зарим харюусалгагүй хүнүүдтэ арадай хиналтын районой комитет эрилтэеэ шангадхажа, нийтын харалга хаа хаанагүй эмхитэй һайнаар ябуулха хэрэг хангаха уялгатай.

М. ХАЛБАЕВ,
Улаан-Үдэ городой Советскэ районой арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ.

«ХАТАР НААДАНАЙ БАГША»

Москвада нилээдгүй алдар солотой театрнуудай олон бии байһаниинь мэдээжэ: Академическэ ехэ театр, Гүрэнэй бага театр, МХАТ, Хүгжэмтэ комедиин театр, «Современник», Цыган театр «Ромен» болон бусад. Тэдэнэй дунда Совет Армиин түбэй театр мүн баһа суурхадаг юм.

Энэ театр манай эндэхи орон нютагтай тон ехэ холбоотой. Юуб гэхэдэ, тэрэ 1929 ондо, дүшөөд жэлэй саада тээ КВЖД дээрэ тохёолдоһон тулалдаанай үедэ торгтоһон, дайн байлдаанай боложо байһан газараар наада табиһан, Алас-Дурна зүгэй хилын харуулнуудай заставануудаар зүжэг харуулһан, сэрэгэй гарнизонуудаар концертнүүдые табиһан байна. Удаань Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай жэлнүүдтэ манай энээгүүр ябаһан. Иимэ түүхэтэй, манай иишэ айлшалжа ерэһэн театр.

Тус театр эгээл һайн репертуараа маанадтаа асаржа харуулба. Энэмнай Совет Армиин театр лэ һэн хойноо ехэнхидээ манай сэрэгшэдэй гайхамшагта түүхэ домог, тэрэнэй тэмсэл, баатаршалга, ажабайдал тухайда зүжэгүүдые табидаг. Сэрэгэй-патриотическа, революционно темээр тоогүй олон зүжэгүүдые гаргаһан. Жэшээлхэдэ: Л. Леоновой «Добтолго», А. Корнейчугай «Эскадрын һалалга», А. Бекэй «Волоколамск—Москва», Ю. Сланскиин «Барабанщица» болон бусадынь алдаршаа. Тэдээнһээ гадна, амгалан байдал тухай И. Кочергагай «Час заһадаг хүн ба тахяа», И. Друцын «Каса марае», Э. де Филипногой «Минин бүлэ», Н. Хикмедэй «Бүгэдэ зондо мартагдаһан» гэхэ мэтын зүжэгүүдые харуулаа юм. Тобшолбол, Армиин түбэй театрайхид дэлхэйн классическа драматургида ехэхэн анхарал хандуулдаг. Һүүлшын үедэ М. Горькиин «Яков Богомолов», Вильям Шекспирэй «Хэдэр басага номгоруулагша», Лопе де Вегэй «Хатар нааданай багша» гэһэн зүжэгүүдые харуулба.

Испаниин агуу ехэ драматургын дурсагдаһан комедиие табяад оной эхеэр табиһан юм. Хэдэн зуугаад жэлэй саада тээ бэшэгдэһэн энэ зүжэгые юундэ Совет Армиин театр табиха болоо юм гэжэ гайхахаар байгаа һэн. Теэд сэрэгшэдэй гемые бэелүүлдэг театр тэрэниие ямаршье театрһаа үлүүгээр наадажа, бүгэдэ харагшадта һайшаагдаһан, Гүрэнэй шанда хүртэһэн байха юм. Энэ зүжэгэй түрүүшын табилга — премьерэнүүдэй нэгэндэ би ороһон байнаб. Мүнөө һанахадамни, тэрэ үдэшэ театрта Москвада хүн зон угаа олон байгаа бэлэй.

— Үлүү билет үгы гү? — гээд лэ хүнүүд асууха юм.

Улаан-Үдэдэмнайшье тон тиимэ байба, баһал иимэ асуудалнуудые дуулабабди. Театрай газаа хүн зон дүүрэн. Досоонь ороходомнай, бүхы һууринууд эзэлээтэй. Зүжэгэй үедэ альга ташалган замханагүй.

Алдарта драматургын зүжэгүүдэй дунда энэ дурсагдаһан комеди тон орёо хүндэ гэжэ тоологдодог. Юундэб гэхэдэ, хөөрдэм хүхюу испан уладые, эгшэтэрээ энеэхээр хошон зугаань, шүлэглэн найруулагдаһан зүжэгые наадаха гэшэ амар хэрэг бэшэ даа. Тус зүжэгэй удхань иимэ: Альдемаро гэжэ алдар суутай хүбүүн хатар нааданай багша боложо, Альбериго гэжэ нэгэ баянай гоё һайхан ордон соо байрлана. Залуу хүн тэрэ айлай Флорела гэжэ зулгы һайхан басаганда дуратай байгаа бшуу. Инаг ганса нүхэртөө хатар наада зааха, нангин дүтэ ябаха аргатай болоно. Теэд тэрээндэ Фелициана гэжэ эхэнэр, Тебано гэжэ баян бардам эрэ, Вандалино өөрөө наһажаал болоһон аад, залуу һамга бэдэржэ ябаһан хүн һаад хэнэд. Теэд хэдышье бэрхэшээлнүүдэй тохёолдобошье, эдир залуу инаг хоёрнай хуби заяагаа ниилүүлнэд. Зүжэгэй гол герой болохо Альдемаро гэдэгые РСФСР-эй арадай артист, Гүрэнэй шангай лауреат В. М. Зельдин гэдэг урда сагай испан кабальерын аяг аашые үнэн зүбөөр тоглоно. Энэ артист миин хөөрэлдэжэшье, хатар наада хэжэшье, хатуу булад һэлмээр сабшалдажашье байхадаа оюун бэлигтэйгээр наадана. Альбериго гэжэ баян сеньорой ролиие артист Л. Д. Недович гүйсэдхэнэ. Үндэр наһатай үбгэнэй, баян бүдүүн тэрэй эзэнэй, өөрынгөө дураар ябажа һурашаһан хүнэй роль тэрэ яһала һайнаар гаргаа. Тэрэнэй одхон басаган Флорелын ролиие уран бэрхэ зүжэгшэ, РСФСР-эй габьяата артист Г. П. Алексеева наадаба. Залуухан басаганай халуун дүлэтэ инаг дуратай сэдьхэлые актриса үнэн зүбөөр элирхэйлнэ. Тэдээнһээ гадна, Фелицианын (Покровская А. С.), Тебанын (Кулагин С. С.), Вандолинын (Цитренель Н. Н.) образууд үнэншэмэ һайханаар бүтээ гэхэдэ болоно. Беларда гэһэн зарасын рольдо РСФСР-эй арадай артист М. М. Майоров гэгшэ мэргэн шадабаряа харуулба. Одоо жаахан рольһоо ехэ образые бүтээхэ гэшэмнай тон хүндэшье, аша туһатайшье. Юрэнхы дээрэнь хэлэхэдэ, энэ театрай хэниинишье хэн тэгшэгүй — бултал эрхим һайнаар тоглоно.

Гэбэшье тэдэнэр иимэ нэгэ дутагдалтай: наһажаал болоһон хүнүүд хореодтой хүбүүд, басагадай роль наадана. Юрэдөө бэеһээ гушаад дүү хүнэй образ гаргалган бэрхэтэй ха юм. Габьяа ехэтэй артистнууд өөһэдынгөө орондо эдир залуу халааниие һургахаа яанаб?

Статьягай түгэсхэлдэ энэ зүжэгэй режиссура, шэмэглэл тухай нэгэ хэды үгэ хэлэхэ дуран хүрэнэ. Тус зүжэгые дүй дүршэл ехэтэй режиссер В. С. Канцель найруулан табиба. Тэрэ тон ехэ оролдолго гаргажа, зүжэгэй бүхы баялиг нюусые нээжэ шадаа, тиигээд эрхим шанарай зүжэгөөр биднииие баясуулба. Уран зураашан И. С. Федотовой хэһэн декораци, артистнуудай үмдэһэн хубсаһа хунар бүгэдэ зоной үндэр һайшаалда хүртэбэ. Балетмейстер В. Н. Бурмейстер гэдэг хэдэн олон хатарнуудые угаа шадамараар зохёожо, ехэхэн амжалта туйлаа. Композитор А. А. Крейнэй ирагуу хонгёо хүгжэм баһал һонирхолтой.

«Хатар нааданай багша» нииислэл хотын театрай нэрэ түрэдэ хүрэмэ зүжэг болоо.

Тус театрые манай эндэ холодоо ерэжэ байһай гэжэ хүлеэхэ зуураа, тэрээндэ бүри ехэ амжалта хүсэе.

Ц-Ж. ЖИМБИЕВ,
уран зохёолшо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Хатар нааданай багша» гэһэн зүжэгһөө.
С. ДОРЖИЕВАЙ фото.

ХАБ ЗАГАҺАНАЙ АГНУУРИ ДҮҮРЭБЭ

Байгал далайн хойто захаар хаб загаһа агналгын хаһа дүүрэбэ. Эндэ, Давша тохойн болон Ушканья гэжэ аралнуудай орёондо Хойто-Байгалай аймагай хэдэн арбаад ангуушад олзотой бусаа.

Жэшээлхэдэ, «Победа» колхозой ангуушад болон гүрэнэй олзоборилгын звенонууд тушаан абалгын пунктда хаб загаһанай 760 арһа болон 90 центнер өөхэнэй тоһо асарһан байна.

Хаб загаһанай арһан уласхоорондын дэлгүүрнүүд дээрэ эрилтэ ехэтэй байдаг. Тинхэдэ өөхэлэйнь тоһон медицинэдэ, техникэдэ үргэнөөр хэрэглэгдэдэг юм.

Б. ОЛЕНИН.

АЛАБАМЫН БАТРААГУУДАЙ АЖАБАЙДАЛ

Америкын, боолшолгые тусхайтаар болюулагдаа гэжэ соносхоһон сагһаа хойшо зуу гаран жэл үнгэрөө. Хүниие доромжолгын һүлдэ тэмдэг бологшо ташуур бариһан харуулшан урда зүгэйнь хлопогой плантацинууд дээрэ харагдахаяа болёо, зүгөөр хуули гаргагшадай «экономическа тэгшэ бэшэ байдал» гэжэ нэрлэһэн мүлжэлгын һүлдэ тэмдэг Холбоото Штадуудай хүдөө ажахын заха булангуудта мүнөө хүрэтэр үзэгдэдэг заһгаараа.

США-гай урда талын хүдөөгэй районуудтахи ажамидаралай эрхэ байдал шэнжэлдэг организаци Алабама ба Миссисипи штадуудай һуурин зон тухай мэдээнүүдые суглуулхын тулада американ бүлэг студентнүүдые нёдондо жэлэй зун урниһан байгаа. Студентнүүд, США-гай бүхы шахуу штадуудай түлөөлэгшэд, хоёр мянга шахуу хүдөө ажахын хүдэлмэришэдые асууһан байна. Асуултада хабаадагшад «Урда зүгэй харагдадатгүй хүнүүдэй» угаа муу байдалтай байһыень элируулээ, тэдэнэй нэгэ миллиониинь 1960 ондо хүн зоной бүридхэлые нютагай засагаархидай үнгэргэхэдэ оройдоошье «обёорогдонгүй» гараһан байха юм.

Студентнүүдэй иимэ бүлэгэй гэшүүн Сильвестер Кристи ямар ушарые хараһан байгааб. Алабамын негрнүүд—хүдөө ажахын хүдэлмэришэд 3—5 наһа гүйсэһэн 8—12 үхибүүдһээ бүридэһэн бүлэнэртээ хабтагайгаар хадажа баригдаһан набтархан отогууд соо ажаһуудаг.

Орон бүхэн дээрэ табан үхибүүн суггаа унтадаг. Хэндэ матрац хүртэдэггүйб, тэдэнэр һолоомотой мэшээгүүдые шала дээрэ дэбдеэд унтадаг байха юм.

Отогуудайнь сонхонууд шэллэгдээгүй, элдэб эсын муу һайн бүдөөр гү, али хатуу саарһаар халхалан бүглэгдэнхэй. Модон балгааһануудайнтаа хушалтын гү, али ханын нүхэ һүбэнүүдые муу һайн бүдөөр тагладаг. Теэд энэнь отогууд соо ажаһуугшадые борооһоошье, шэмэрүүн һалхинһаашье далдалдаггүй. Полинууд дээрэ хүдэлхэдөө үмдэжэ ябаһан дулаан хубсаһаяа тайлангүйгөөр үбэлэй сагта тэдэнэр унтаха баатай болодог.

Отогуудаа уһанай тоголгоһоо аршалхын тулада уһанай урдахаар тусхай нүхэ һүбэнүүдые шаладаа гаргадаг байха юм. Һүнинн сагта энэ нүхэнүүдээрнь үхэр хулгананууд орожо гүйлдэхэдөө, олон ушарта үхибүүдыень хазадаг, мэрэдэг байха юм. Үхэр хулганада хазуулһан үхибүүнэй эхынгээ хараһаар байтар үхэдэгшье ушар тохёолдодог.

Баталһан хэлсээнэйнгээ ёһоор хүдэлмэришэн өөрынгөө отог балгааһые заһабарилха эрхэгүй. Заһабарилгануудые плантациин эзэн хэхэ ёһотой. Зүгөөр энэ ушарта байрын түлөөһэ ехэ болгохонь хэлсээнэй ёһоор тэрээндэ зүбшөөгдэдэг.

Асуугдаһан батраагуудай бүлын хахадһаа үсөөниинь эдеэ хоолдоо һү хэрэглэдэг. Үбэлэй сагта түлишын дуталдадаг дээрэһээ халуун эдеэ үнжэжэ бэлэдхэдэг. Иимэ сагта түлишын түлөөһэн нэмэдэг байна бшуу.

Сильвестер Кристи Алабамын батраагуудай нэгэ бүлые жэшээ болгон харуулаа, тиихэдээ тэрэниие толгойлогшын обогые нэрлэн дурдаагүй. Б. бүлэ арбан хүнһөө бүридэдэг, жэл бүхэндэ 1200 доллар олзо оруулдаг, тайлбарилан хэлэбэл, энэнь дүрбэн хүнһөө бүридэдэг бүлын ажамидаран һуухын тулада шухала болохо талаар США-гай правительствын тусхайтаар тогтооһон эгээн доодо захын хэмжээнэй мүнгэ зөөриин хахадһаань бага байна. Наһа гүйсэгшэдэйнь үглөөнэй үүр хираанһаа һүни орой болотор хүдэлдэг болобошье, бүлэ үдэшын хоол барингүйгөөр олон ушарта унтаха баатай болодог. Тус бүлын хоёр наһатай үхибүүн ходол дутуугаар эдеэлдэг дээрэһээ тажааранхай, хүл дээрээ бодон зогсожо шададаггүй. Үхибүүнэй бэеын эдеэрлэһэн шарханууд танн аляаһа батаганаан олоороо суглардаг гээд тэрэ «Фридом уэйз» журналда бэшэнэ.

Америкын хара шарайта хүн зоной ажабайдалые хүсэд бэшээршье харуулхада иимэ байнал даа. Урда зүгэй хүдөө ажахын хүдэлмэришэдэй байдалые США-гай конгрессэй элдэб комиссинууд хэдэн олон жэлэй туршада соо шэнжэлжэл байдаг, гэбэшье үгытэй ядуу хүнүүдэй байдалые хүнгэдхэхын тулада правительство ямаршье хэмжээ абаагүй.

А. ПОРОШИН,
ТАСС-ай корреспондент.
НЬЮ-ЙОРК.

Совет фильм ехэ шанда хүртэбэ

ВАРШАВА. (ТАСС). «Манай XX зуун жэл» гэһэн уряатайгаар богони метражна фильмүүдэй уласхоорондын V фестиваль Краковта болоод, июниин 10-да хаагдаба. Эгээн богониинь 2 минутын, эгээн утань 61 минутын туршада соо үргэлжэлһэн хэдэн зуун кинолентые жюриин гэшүүд хараа.

Дэлхэйн 31 ороной фестивальда асарһан богони метражна фильмүүд соогһоо эрхимүүдынь мэдээжэ болоо. «Замки на песке» гэжэ совет фильм «Алтан луус» гэжэ ехэ шанда хүртөө. Венгриин «Концертиссимо» гэжэ фильм Краковска городской арадай Соведэй тусхай шан абаа. «Мүнгэн луус» гэжэ дүрбэн али шангуудта «Воскресенидэ болоһон сэнгэлгэ» (Югослави), «Хубилалтын үе саг» (Польшо), «Нэгэ революциин түгэсхэл» (Англи), «Хоб зөөгшэд» (Чехословаки) гэжэ фильмүүд хүртэбэ.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО
ХИЛЫН ЦААНАҺАА

И. БРОЗ ТИТЫН МЭДҮҮЛГЭ

БЕЛГРАД. (ТАСС). Югославиин коммунистнуудай Союзай ЦК-гай президиумэй ба гүйсэдкомой хамтын заседани эндэ боложо, ниитэ-политическэ шухалын шухала асуудалнууд тэрээн дээрэ хаража үзэглөө. «Борба» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, ниитын-экономическа ба политическэ байгууламжын саашанхи хүгжэлтын түлөө тэмсэхэдээ, коммунистнуудай хэхэ соёл сурталай-политическэ ажал ябуулга тухай директивэнүүд заседани дээрэ баталан абтаа.

Заседани дээрэ түрүүлэгшээр һууһан Югославиин президент, СКЮ-гэй түрүүлэгшэ И. Броз Тито Белградай радио ба телевиденийн Генеральна директортэй хөөрэлдэхэдөө, тусхайлбал, иигэжэ мэдүүлээ. Үйлэдбэри дээрэхи байдал һайжаруулха гэхэ мэтын мүнөөнэй асуудалнуудые, ажалаар хангаха тухай, удаань орон дотор социализмда тааруугүй аад, улам олон боложо байһан зарим үзэгдэлнүүдые зайсуулха тухай асуудалнуудые шиидхэхын тулада хаанаһаа, хэды шэнээн юумэ абажа болохоб гэжэ мэдэхэ хэрэгтэй.

Белградай университедтэ һаяхан болоһон ушарнуудтай дашарамдуулагдан, студентнүүдэй асуудал заседани дээрэ «һайсахан, нарийнаар зүбшэн хэлсэгдээ» гээд И. Броз Тито тэмдэглэһэн байна. Залуушуулай дундахи хүлгөөн зүн дэгээн эхилээ, харин саашадаа демонстрацинуудай дан олоор хэгдэдэг болоходо, тэдэнэй зэргэдэ «социалис хараа бодолые баримталдаггүй, коммунистнуудай союзай хараа бодолые зүбшөөдэггүй, экономическа шэнэдхэлгэ хүсэдэггүй этэгээдүүд, тохёолдоһон оршон байдалые өөһэдынгөө аша туһада хэрэглэхые оролдодог этэгээдүүд» шурган ороо гэһэн һанамжа тэрэ хэлэһэн байна. Университедүүдтэ өөһэдын захиргаа хүгжөөлгэдэ али болохоор туһалхыень студентнүүд болон багшанарые президент уряалаа. Студентнүүд болон полициин хоорондо болоһон тулалдаан тухай тогтоходоо, энэ ушар мүрдэгдэжэ, хуули эбдэгшэд харюусалгада хабаадуулагдаха гэбэ.

ҺУНГАЛТЫН УРДА ТЭЭХИ КАМПАНИ ЭХИЛЭЭ

ПАРИЖ. ТАСС-ай корреспондент Ю. Пономарев иигэжэ мэдээсэнэ:

Францида һунгуулиин урда тээхи кампани июниин 10-най һүниин тэн багта тусхайтаар эхилээ. Өөрынгөө шухала аша туһые хамгаалан, француз ажалшадай үзэгдөөгүй ехээр ябуулганууды хэһэнһээ уламжалан, хэдэн үдэрэй урда тээ тараагдаһан Франциин Национальна суглаанай шэнэ составые тодорхойлхо парламентска һунгалтын хоёр тур июниин 23 ба 30-да болохо байна.

Ороной бүхы 487 һунгуулиин округто өөһэдынгөө кандидадуудые нэгэдэхи турай үедэ дэбжүүлхэ гэжэ Франциин Коммунис парти шиидхэбэ. Тэдэнэй тоодо ФКП-гэй Генеральна секретарь В. Роше, партиин элитэ хүтэлбэрилэгшэд, нютагуудтахи эдэбхитэд бии. Социальна дэбжэлтын, эрхэ сүлөөгэй ба эб найрамдалай программа шууд сэхээр табидаг энэ ажалшадай парти ганса хүнэй засагаа баридаг ёһо гуримда эсэргүүсэн, демократическа холбооной арадай правительствын түлөө бүхы зүүнэй үзэл баримталдаг, демократическа хүсэнүүдые нэгэдэлтэйгээр тэмсэхыень уряална.

«Коммунис партида дуугаа үгэлгэ томо монополинуудые демократическа ёһоор гүрэнэй мэдэлдэ абаха, үрэгүй гаргашануудые бага болгохо, налог татадаг гуримые демократическа ёһоор шэнэдхэн хубилгаха ябадал хараалhан экономическа хүгжэлтын программын түлөө дуугаа үгэһэн үлхатай» гээд «Европа-1» гэжэ радиостанцида интервью үгэхэдөө В. Роше мэдүүлһэн байна.

Орон дотор боложо байһан «гуримгүй ябадалһаа» айһан дундуур шадалтай хүн зоной дууе һунгалтын үедэ бэе тээшээ татахын» тулада засагаархид забастовко хэгшэдэй, тусхайлбал, металлургиин, металл болбосоруулдаг промышленностиин, автомобиль бүтээлгын хүдэлмэрилэгшэдэй эрилтэнүүдые хангахаһаа арсахадаа, социальна арсалдаа тулалдаае үргэлжэлүүлхэ һанаашалга гаргана гээд «Юманите» газетэ тэмдэглэнэ.

Хүдэлмэришэн ангиие можо болгон хахалхые эрмэлзэдэг правительствын түсэбүүдые буруутуулхые һунгалтын кампани эхилһэн Коммунис парти уряална. «Харюусалгагүй этэгээдүүдэй» ябуулгануудые шоо үзэхэдөө, ВКТ иигэжэ мэдүүлнэ: «Ажалшад өөрынгөө тэмсэлые профсоюзна организацинуудтаяа хамта бэеэ даагаад хэнэ. Газаа тээһээ ямаршье хамааралсалгые тэдэнэр тэсэжэ шадахагүй».

Парижай Версальска үүдэн шадарай Спортын ордон соо һунгуулиин урда тээхи түрүүшынгээ митингые июниин 10-да Франциин Коммунис парти эмхидхэхэ байна. Партиин һунгалтын урда тээхи программые тайлбарилһан үгэнүүдые В. Роше, ФКП-гэй бусад хүтэлбэрилэгшэд хэлэхэ юм.

Гэмтэ муухай дайн байлдаа США үргэлжэлүүлһээр

ХАНОЙ. (ТАСС). ДРВ-гэй урда талын хубиие Холбоото Штадуудай бомбодожо ба буудажал байһантай дашарамдуулан, Вьетнамда американ империалистнуудай хэжэ байһан сэрэгэй гэмтэ ябуулгануудые мүрдэхэ талаар комисси июниин 10-да Ханойдо пресс-конференци үнгэргэбэ.

Комиссиин түрүүлэгшын орлогшо Фам Ван Бать гэгшын уншаһан мэдүүлгэ соо, тусхайлбал, иигэжэ хэлэгдэнэ:

«Хойто Вьетнамые бомбодолгые хизаарлаха» тухай президент Джонсоной мэдүүлгэ хэһэнэй һүүлээр энэ оной апрель — май һаранууудай туршада соо американ авиаци ДРВ-дэ бүри ехээр добтолдог болоо. Хэрбээ мартда ДРВ-гэй 21 провинцида, 5 городто 2500 добтолго хэгдэһэн байгаа һаа, харин апрельдэ урда талын 4 провинцида, Виньлинь районодо 3.500 добтолго хэгдээ. Майда Нгеан, Хатинь, Куангбинь гэжэ гурбан провинцида, Виньлинь районодо американ авиаци 4700 дахин добтолһон байха юм.

1968 оной мартда ДРВ-гэй бүхы газар дээрэ 2 мянган барилга бомбодуулһан, буудуулһан байха юм. Апрельдэ ДРВ-гэй урда районуудта 2.300, майда 3.700 барилгада сохилто хэгдээ.

Апрель—май һарада американ империалистнуудай хэһэн гэмтэ ябуулганууд юу харуулнаб гэхэдэ, Холбоото Штадууд ДРВ-дэ эсэргүү һандаралта дайн байлдаае, Хойто Вьетнамай энгэй хүн зониие хюдалгые, экономическа болон культурна ажабайдалые һуларуулгые саашадань үргэдхэнэ гээд Фам Ван Бать онсолон тэмдэглээ. «Эб найрамдалые хүсэдэг», «дайнай ябуулгые хизаарлалга», «бэеэ барилга», энгэй хүн зонуудта, эдеэ хоолой зүйл гаргадаг районуудта эсэргүү сохилтонуудые хэхэгүй» гэхэ мэтэ тухай США-гай хэдэг мэдүүлгэнүүд харата муухай мэхэ гохо болоно гэшэ. Вьетнамда эзэрхэг түримхэй ябуулга ба дай хэхэ политикые болюулха, ДРВ-дэ эсэргүү бомбодолгонуудые, бусад бүхы сэрэгэй ябуулгануудые дары түргэноор, үгэ дүүгүйгөөр болюулха тухай США-да бидэнэр эрилтэ хэнэбди гээд Фам Ван Бать хэлээ.

Баруунай үзэл баримталагшад һэргэжэ эхилээ

ПАРИЖ. (ТАСС). Олон жэл соо намнуулһанайнгаа һүүлээр һаяхан Францида бусажа ерэһэн урдын премьер-министр, оасовска хүдэлөөнэй хүтэлбэрилэгшэ Жорж Бидо политическэ ябуулгануудаа үргэлжэлүүлхэ хүсэлэнтэйб гээд мэдүүлээ.

Үбгэрһэн, хорю шараа бусалһан Бидо коммунизмда тон харша удхатай үгэ «Пале Д'орсэгэй» байшан соо болоһон пресс-конференци дээрэ хэлээ.

Франциин түрмэнүүдтэ һууҗа байһан оасовска эдэбхитэд болон генералнуудые «хүсэдөөр амнистилхы» эрилтэ тэрэ хэһэн байна.

Пресс-конференци дээрэ баруунай үзэл баримталдаг политическэ ажал ябуулагшадаар, оасовска гэмтэдые үмөөрһэн адвокадуудаар хүндэтэйгөөр угтагдаһан Бидо орон дотор бии байһан нэгэшье политическэ бүлэглэл «пацые абаржа шадахагүй» гээд соносхоо. «Тоталитарна партинуудта» талархадаг хүнүүдһээ бэшэ, олонхи францизуудые нэгэдүүлһэн парти байгуулхые тэрэ уряалаа.

Парламентска һунгалтада өөрынгөө кандидатурые дэбжүүлхэ гү, али үгы тухайгаа бүри һаяар мэдээсэхэб гээд Бидо хэлэһэн байна.

Гүрэнэй аюулгүй байдалда гай түбэг татаа гэжэ гэмнэгдэһэн Бидо яахадаа Францида бусаха зүбшөөл абаа гэшэб? Зүүнэй үзэл баримталдаг хүсэнүүдтэ эсэргүүсэн тэмсэхэдээ, баруунай үзэл баримталдаг оппозициин ба центрэй зарим хубитай «эбсэхэ» гэжэ зонхилхы этэгээдүүд эрмэлзэнэ гээд түрүү үзэл баримталдаг хэблэл тоолоно.

ЭЛҮҮР ЭНХЫН БУЛАН

ГЭДЭҺЭ ДОТОР[...] ХАМШАГҺАА ҺЭРГЫЛЭ[...]

Үрданайхитай жэшэхэдэ, үгы тооной болоһоншье һаа, үшөөл эндэ тэндэ үзэгдэдэг гэдэһэ доторой халдабарита үбшэн илангаяа дулаанай сагта дэлгэрдэг. Бэеын ариг сэбэр сахингүй, һалан муугаар ябаа һаа, хүн дизентери, гэдэһэнэй тиф, желтуха (Боткиной үбшэн) халдажа магадгүй. Тиимэһээ эдэ халдабарита доторой үбшэнһөө һэргылхын тула хүн юу мэдэхэ, ямар хэмжээ абаха зэргэтэйб?

Эдэ үбшэнүүд хорото микроб, вирусүүдһээ болодог. Үбшэн хүнэй тон жэжэ, хүсэтэ микроскопоор лэ обёорогдодог, хорхойнууд газаашалалсаад, ехэ удаан саг соо амиды байдаг. Жэшээнь, дизентериин микробууд нүхэн соо 150 хоногой туршада, батаганаанай хүлдэ аһалдаад гурбан суудхэ, тоггомол уһан соо һара гэхэ мэтэ удаан саг соо үхэдэггүй. Боткиной үбшэнэй (желтухын) вирус хүлдэжэ хүрэшэһэн аад, гэдэхэдээ дахин амидардаг.

Һалаар байһан газарта хорото микроб, вирусүүд үбшэн хүнэй үмдэһэн хубсаһаар, эдеэлһэн амһартаар, гартаа бариһан элдэб зүйлнүүдээр дамжан, элүүр хүндэ халдадаг. Үбшэнэй микробуудые батаганаан ехээр тараадаг. Гэрэй хара аляаһан газаа гаража, хоёр модо тухай холуур ниидэдэг. Элдэб муу муухай газарта һуугаад, хүл, гэдэһэ, далидаа микробуудые халдахаажа асардаг. Тэрэнһээ гадна, халдабарита үбшэнтэй болоһон аляаһан өөрынгөө гэдэһэ доторһоо, жэшээлхэдэ, дизентериин 30-аад мянган микроб нэгэл һуухадаа гаргадаг гэжэ тодоруулагданхай.

Гэдэһэнэй халдабарита үбшэнһөө зайсахын тула нягтаар ариг сэбэр сахиха шухала.

Микробууд халдахадаа, имагтал хүнэй ама хоолойгоор хото гэдэһэндэ ородог һэн тула хүн бүхэн бэеын ариг сахиха, гэр байрадаа нарин сэбэрээр байха зэргэтэй. Сахиха юумэнүүдэйнь зарим тэдые дурдабал, газаа гараад ерэһэнэйнгээ һүүлээр, эдеэлхэһээ урид мылдэжэ байжа гараа яаралгүйгөөр угааха хэрэгтэй. Имагтал бусалтаһан һү, уһа ууха. Фрукт болон овощуудые һайнаар угааха, һүүлээрнь бусалжа байһан уһаар зайлаха юм.

Ариг сэбэр сахилгын, гигиеныи гуримда үхибүүдые багаһаань һургаха шухала. Хургаа хүхэхэ, нааданхайнуудаа амандаа хэхэ мэтэ һалан заншалһаа үхибүүдээ болюулхын тула түрэлхид һаналаа табиха ёһотой. Богонёор хэлэхэдэ, гэр бүлын бүхы гэшүүд доро дороо сэбэрээр бэеэ абажа ябажа заншанхай, гэр байраяа, хүдэлдэг газараа арюун сэбэр байлгахые ходоо оролдодог байха зэргэтэй.

Дизентери ба бусад халдабарита үбшэнэй бактеринүүдые аляаһа батаганаанай илангаяа тараадаг һэн тула, тэрэнтэй тэмсэхэ тон шухала. Угаадаһан болоод бэшэ муу муухай үлэгдэлнүүдтэ аляаһа батаганаануудай хүрэхэгүйгөөр яама, жорлонгуудые хабхаглаха, бүглэхэ юм. Гадна тэрээ руу долоон хоногтоо нэгэ дахин хуурай хлорно изобёосхо яамын дүрбэлжэн метр бүхэндэ 1 килограмм тухайгаар үбэнүүлжэ байха.

Хлорно изобёосхоһоо гадна, үшөө хлорамин гэжэ препарадые уһанда худхажа 10% раствор хээд, үбшэн хүнэй уруу һуугаашые тэрээгээр эрхэ бэшэ хордоһонойнгоо һүүлээр (хоёр часһаа бага бэшэ саг соо растворто байлгаад), табханда хаяха шухала. Хлорно изобёосхын 2% раствороор гэрэйнгээ оёор, мебель арюудхажа, гараа угаажа болоно.

Хайшан гээд растворнуудые худхаха ёһотойб?

Арбан процентын раствор хэхын тула 1 килограмм хуурай хлорно изобёосхо түрүүн каша шэнги үдхэнөөр зуураад, дээрэһээнь 10 литр уһа хэжэ худхаад, суудхэ соо [...] удаа арюудхалгада хэрэгл[...] но изобёосхын 2% раствор[...] наа һаа, суудхэ бай[...] растворһоо нэгэ стакан а[...] хүнэг уһан соо шэнгэр[...]

Хордожо байжа, муу [...] аргануудаар аляаһа бата[...] эртэнһээ, тэдэнээ үдэжэ [...] дүйдэнь, тэмсэхэдэ үрэ [...] даг. Эгээл мүнөө, зунай [...] һа батаганаанууд шиг [...] бузар газарта сугларжа, [...] байһан үетэй. Нэгэ батаг[...] түрэхэдөө 60 хюурһа га[...] дэнь долоо хоноходо, [...] наанууд боложо үдэдэг. [...] батаганаанай баймаар [...] ойрын сагта хордожо, [...] шухала. Хүдөөдэхи айл [...] хаядаһаа бүглэхэ, арюуд[...] иимэ аргатай. Гэр байраһа[...] худагһаа 15 метрһээ дүтэ [...] газарта 20 сантиметр [...] дэбдихэр хээд, тэрээн дээр[...] хайгаа тараагаад, хара [...] хушаха, тингээд дахин бо[...] дэлгээд, газарай хара хүр[...] лэхэ. Иигэжэ үе үеэр [...] муухайгаа хара шоройгоо[...] шэбхэ, торфоор хушажа [...] хада, бүтүү халууһажа, [...] теринүүдынь үхэдэг. Һүү[...] шаһан тэрэ обоохойе огород[...] лан дээрэ тараажа, үтэ[...] до хамаатүй.

Гэртээ эдеэ хоолой [...] һула орхихогүй, хааха, [...] мартахагүй хэрэгтэй. [...] дээ сеткэ татаха, ба[...] няалдадаг саарһа үлгэхэ, [...] хоро табиха гэхэ мэтэ а[...] ганаае хааха, алаха ар[...] сэлнүүдые залхуурангүй [...] байһан айлда бүхэли зунда[...] батаганаан байдаггүй жэш[...]

Һэргылэлгын хэмжээ [...] саг магад хүн гэдэһэ доторо[...] барита үбшэндэ дайрагда[...] тэй болоо һаа, иигэжэ эх[...] һэнэй тифээр үбдэжэ [...] дагжа һүрэхэ, дааража [...] рань дээшэлхэ), тархин[...] бэень дорьбогүй һула бол[...] нойроо алдаха. Зосоогоо му[...] уруу һуухада шэнгэн аад, [...] зариманлаа шуһатай зүй[...] бал, дизентериин һэжэг бай[...] Боткиной үбшэнэй шэн[...] хоолдо дурагүй болгохо, [...] нүүлхэ, бөөлжүүлхэ, аг[...] гэнь сагаабтар болохо. [...] гаан, хүнэй арһан шара[...] үбшэнэй һэдэрһэн тэмдэг [...]

Үбшэлжэ эхилһэн шэн[...] дэмсөөр дары врачта үзү[...] гөөр больницада орожо [...] шухала. Саг доронь арга[...] һэн үбшэн эдэгэхэдээ бэ[...] зондо халдаха аюул баг[...] бшуу.

Дээрэ дурдагдаһан үб[...] рагдаһан хүнүүд эдэг[...] удаа үни саг соо врачай [...] ро байха зэргэтэй. Юун[...] тэдэнэр халдабарита бакте[...] нилээд хугасаада огголо[...] ябадаг шуу. Тиимэһээ [...] һайн болоһон зоной хаи[...] хоолой предприятинууд[...] дэй эмхинүүдтэ, хүн зон[...] гын бусад газарнуудта [...] орохоһоонь урид врачнууд [...] үгэхэ ёһотой.

Халдабарита үбшэнүү[...] хын тула хүнүүд нэн түрү[...] дөөл ариг сэбэрэй гурим [...] наар сахиха, врачай зүб[...] халнуудые гүйсэд дүүргэ[...] Ариг сэбэр—энхэ элүүрэ[...] гэжэ дэмы хэлсэдэггүй. Эн[...] бүхэн хододоо һанажа ябаг[...]

М. ЖУРА[...]

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Знание» бүлгэмэй съездэ КПСС-эй ЦК-гай эльгээһэн амаршалга. Бүлгэмэй правлениин түрүүлэгшэ академик И. И. Артоболевскиин элидхэлһээ. ТАСС-ай материалнууд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Үтэгжүүлгэ хээл һаа, баян ургац хуряахаш» — М. Рампиловагай статья. Түрэл орон доторнай. Н. Зайцевай статья.

Гурбадахи хуудаһанда: А. Коротаевагай статья. Хилын саанаһаа ерэһэн телеграммануд. И. Дунаевай корреспонденци. Аймагай газетын хуудаһануудта.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: спорт. Театр. Нютаг нютагай һонин. Соносхолнууд.

САГАЙ УЛА[...]

Улаан-Үдын авиа[...] мэдээсэһэнэй ёһоор, мүн[...] публика доторнай үүлэт[...] ха, зарим газарнуудта [...] роо орохо. Баруун хой[...] ханаар һалхилха. Байга[...] 10—15, бэшэ нютагууд[...] градус дулаан байхаар х[...]

Июниин 13—14-нэй [...] үүлэтэйшэт байха. Боро[...] Баруун хойноһоо һулах[...] хилха. Хойто аймагууд[...] хюруу унаха. Бэшэ [...] үдэртөө 16—21 граду[...] байхаар багсаагдана.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУ[...]

Манай адрес, телефону[...]

г. УЛАН-УДЭ. ул. Ленина. 35. Телефоны: редактора—[...] приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. редакто[...] 62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря—[...] отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—6[...] 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышленнос[...] строительства—61-35, советского строительства и быта—[...] культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, [...] формации—34-05, общественная приёмная—56-62, маши[...] бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография Управления по печати при [Со]вете Министров БурАССР.

Н-01566. Зак. №[...]